

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

Ölkədə quduzluq
xəstəliyi
yayıla bilər

yazısı səh.12-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 6 mart 2024-cü il Çərşənbə № 43 (8416) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Azərbaycana qarşı sanksiya hazırlığı?

Avropadan
ölkəmizə qarşı
təzyiqlər artır

yazısı səh.4-də

İcra başçılarının həbsi niyə dayandı?

yazısı səh.5-də

Sonunda kim peşman olacaq: Strasburq, yoxsa Bakı...

yazısı səh.8-də

Lavrov ermənilərin Şuşa yarasına "duz basdı"

yazısı səh.6-da

Gürcüstan Tiflisdə sülh masası qura bilmir - səbəblər

yazısı səh.9-da

Bakı ilə İrəvan arasında sülh Çinə görə baş tutmur

yazısı səh.6-da

Din xadimlərinin ilk attestasiyası: "tapşırıq" işə yaradı mı?

yazısı səh.14-də

Paşinyan yeni seçki oyunu qurur - məqsədi budur...

yazısı səh.9-da

Koronavirus Azərbaycanda can alır - 1 aya 28 itki

yazısı səh.12-də

Kino İttifaqında sədr seçkisi

yazısı səh.14-də

Zəngəzur dəhlizi üçün Kaliningrad modeli

yazısı səh.11-də

Soğan biznesini batıran səbəblər

yazısı səh.15-də

BU MƏMURLAR İŞDƏN ÇIXARILMAQ SƏRƏNCAMINI GÖZLƏYİRLƏR

Bəzi vəzifəli şəxslər könüllü ərizə yazmaqdan
niyə ehtiyatlanırlar?

yazısı səh.5-də

Hidayət Orucovdan sensasion açıqlamalar

Dini Komitənin sabiq sədri: "Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət
Komitəsində işə başlayanadək inanmazdım ki, Azərbaycanda
belə antidövlət komitəsi ola bilər"

yazısı səh.7-də

Hüseyn
Abdullayev
gələn ay
azadlığa çıxır

yazısı səh.3-də

DİM sədri:
"Nəvələrimizlə
bizim
danışdığımız
Azərbaycan
dili deyil"

yazısı səh.13-də

Rəvnəq
Abdullayev
yerinə SOCAR
prezidenti keçir

yazısı səh.3-də

Prezident ATV-nin rəhbəri ilə bağlı sərəncam imzaladı

Azər Nəriman oğlu Xəlilov 3-cü dərəcəli "Vətəne xidmətə görə" ordeni ilə təltif edilib. Prezident İlham Əliyev bununla bağlı sərəncam imzalayıb. Azər Xəlilov Azərbaycan Respublikasında media sahəsində uzunmüddətli səmərəli fəaliyyətinə görə təltif olunub.

Qeyd edək ki, Azər Xəlilov Azad Azərbaycan Müstəqil Teleradio Şirkətinin prezidentidir.

"Sabah"da yeni əcnəbi baş məşqçi

Futbol üzrə Misli Premyer Liqa təmsilçisi "Sabah" xorvatiyalı məşqçi Krunoslav Renduliçlə 1,5 illik müqavilə bağlayıb.

Renduliç məşqçi karyerası ərzində İranın "Fulad" (2014-2016) və bu ölkənin əsas milli komandasında (2022) köməkçi məşqçi, həmçinin Xorvatiyanın "İstra 1961" (2018/19), "Şibenik" (2019-2021), "Qoritsa" (2021-2022), Bosniya və Herseqovinanın "Zrinski" (2022-2023) klublarında baş məşqçi kimi çalışıb.

Xorvatiyalı məşqçi "Zrinski" ilə Bosniya və Herseqovina çempionu və kubokunu qazanıb (2022/2023), bu klubu UEFA Konfrans Liqasının qrup mərhələsinə çıxarıb (2023/2024).

Ölü at və eşşək əti satan şəxs tutuldu

Polis əməkdaşları mənsəyi məlum olmayan və insan sağlamlığı üçün təhlükəli olan at məhsullarının kütləvi tədarükünü təşkil edən şəxsi saxlayıb. Polis və Qida Təhlükəsizliyi əməkdaşlarının (AQTA) birgə həyata keçirdiyi tədbirlərlə 1991-ci il təvəllüdlü Hüseynov Orxan Cəbbar oğlunun Bərdə rayonunda həyatı sahəsində kəsim-tədarük məntəqəsi yaratması müəyyən edilib.

Məlum olub ki, kəsim məntəqəsində qida üçün yararsız məhsullar mal ətləri ilə qarışdıraraq emal olunub. Antisanitar şəraitdə xəstə, ölmüş heyvanların kəsimi təşkil edilib, qablaşdırılıb və ucuz qiymətə sifarişçiyə çatdırılması planlaşdırılıb. Aşağıdakı məhsulların satışa hazırlanması məhsulların at və ulaq cəsədlərindən ibarət olması müəyyən edilib. Şübhəli bilinən şəxsin Bərdə rayonu Kəngərli qəsəbəsində yerləşən həyatı sahəsindən və saxlanma yerindən 2 tondan çox at və ulaq əti aşkarlanıb.

Xankəndidə xunta rejiminin izləri silinir

Xankəndi şəhərində xunta rejiminin izləri silinir.

Bu barədə AzTV görüntülər paylaşılıb. Qeyd olunur ki, işğal dövründə tikilən binaların sökülməsinə başlanılıb.

Məlumatla görə, qondarma qurumun "parlament"inin binası

sökülür. Sözügedən bina Xankəndi şəhərinin işğal edilməsindən sonra, 1994-cü ildə tikilib.

Birinci Qarabağ müharibəsində ermənilərin azərbaycanlılara qarşı qəddarlığı ilə seçilən "qəhrəmanların" xatirəsini əbədləşdirmək üçün tikilən "Veteran binası" da sökülür.

Bildirilir ki, Xankəndinin memarlığına və arxitekturasına zidd olan, işğaldan sonra tikilən binaların söküntü işləri aparılır.

Azərbaycanda 8 min nəfərdə qızılca aşkarlanıb

Respublika ərazisində 8 minə yaxın qızılcaya şübhəli xəstə aşkar edilib.

Bu barədə Nazirlər Kabinetinin 2023-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatında bildirilir.

Qeyd edilmiş hər bir qızılca hadisəsinin yaşayış və iş yeri üzrə, həmçinin təhsil müəssisələrinin apanılması təmin edilib.

Yaşa görə peyvəndlərdən kənarda qalmış uşaqların aktiv aşkarlanması və təcili vaksinasiyaya cəlb edilməsi işinə nəzarət gücləndirilib.

İrəvan azərbaycanlı əsgəri nəyin müqabilində qaytardı?

Fevralın 28-də Laçında əlverişsiz hava şəraitində azaraq Ermənistan tərəfinə adlayan hərbiçimiz Ruslan Pənahov Azərbaycanla təhvil verilib.

Qeyd edək ki, əvvəl Ermənistan İstintaq Komitəsi onu Cinayət Məcəlləsinin bir neçə maddəsi ilə ittiham edib, sonra isə azərbaycanlı hərbi ilə bağlı cinayət işinə xitam verib.

Bəs azərbaycanlı əsgər nəyin müqabilində qaytarıldı?

Ermənistan parlamentinin hakimi "Mülki müqavilə" partiyasından olan deputatı

Qaqik Melkonyan jurnalistlərin bununa bağlı sualına konkret cavab vermək istəməyib.

Siyasi təhlilçi Asif Nərimanlı deyib ki, İrəvanın əsgərindən Bakıda həbsdə olan ermənilərin alınması üçün istifadə edəcəyi gözlənilirdi, Ruslan Pənahovun bir neçə maddə üzrə ittiham ediləcəyi haqda məlumat da buna hesablanmışdı. "Lakin cinayət işi açmaqdan imtina etdilər və əsgərimizin təhvil verilməsini "xoşməramlı jest" adlandırdılar.

Bunun "xoşməramlı jest"lə əlaqəsinin olmadığı

bəllidir, xüsusilə sonuncu dəfə iki əsgərimizə qarşı 32 erməni alması fonunda. Bu baxımdan, Ermənistanın "fürsəti fəvri verməsi"nin başqa səbəbləri ola bilər. Mümkündür ki, Azərbaycan Ermənistanı əsgərimizi qaytarmağa məcbur edən addım atıb, bunun nədən ibarət olduğu bəlli deyil, yaxud ehtimal irəli sürmək üçün istinad nöqtəsi yoxdur, amma Pənahova cinayət işi açılacağını deyən İrəvanı bir neçə gün ərzində geri çəkməyə məcbur edən səbəb ciddi olmalıdır.

Azərbaycan 300-ə yaxın erməni axtarısa verib

Ermənistanın Azərbaycana qarşı müharibə cinayətləri ilə bağlı 104 cinayət işinin ibtidai istintaqı davam etdirilib.

Bu barədə Nazirlər Kabinetinin 2023-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatda bildirilib.

"Bundan başqa, ermənilərin törətdikləri sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlərin istintaqı sahəsində Respublika Hərbi Prokurorluğu tərəfindən 2023-cü ildə də müəyyən işlər görüldü. Belə ki, 2024-cü il 1 yanvar tarixinə müvafiq cinayət işi üzrə sülh və insanlıq əleyhinə, habelə müharibə cinayətlərini törətmiş şəxslərdən 40-ı Xocalı soyqırımı, 12-si Qaradağlı soyqırımı, 18-i Bağanis-Aynım soyqırımı, 8-i Meşəli soyqırımı, 47-si Kerkicahan soyqırımı, 34-ü əsir düşmüş və girov götürülmüş şəxslərə qarşı işgəncə, 3-ü terrorçuluq cinayətləri, 85-i digər epizodlar və 48-i ümumi cinayətlər kateqoriyasına aid banditizm, qəsdən adam öldürmə və sair cinayətlər üzrə olmaqla, ümumilikdə 295 şəxsin Cinayət Məcəlləsinin 103, 107, 113, 115, 116 və digər maddələrində nəzərdə tutulan cinayətləri törətmələri sübuta yetirildiyindən, onlar barəsində həmin maddələrlə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilmələrinə dair qərarlar qəbul edilib, barələrində məhkəmə qərarlarına əsasən həbs qətimkan tədbiri seçilmiş və axtarışlarının təmin edilməsi üçün müvafiq sənədlər Interpolun Azərbaycan Respublikasındakı Milli Mərkəzi Bürosuna və Daxili İşlər Nazirliyinə göndərilib.

UEFA-dan "Qarabağ"ın oyununa qəribə təyinat

"Qarabağ"ın UEFA Avropa Liqasının 1/8 final mərhələsində Almaniyanın "Bayer" klubuna qarşı keçirəcəyi ilk oyununu fransalı hakmlər briqadası idarə edəcək.

Baş hakim Benoit Bastien olacaq, ona Hiçam Zakrani və Aurelien Bertomieu kömək edəcəklər.

Azərbaycan-Fransa münasibətlərinin gərgin vaxtında bu təyinat diqqət çəkir.

Magistratura imtahanı ilə bağlı yenilik

Magistraturaya qəbul imtahanında xarici dil üzrə danışıq bloku sualları da əlavə olunacaq. Bunu Dövlət İmtahan Mərkəzinin direktorlar Şurasının sədri Məleykə Abbaszadə deyib.

O bildirib ki, hazırda xarici dildə magistratura qəbul imtahanları aparılır: "Onların xarici dil biliklərinin CEFR səviyyəsi üzrə göstəricisi B+A uyğundur. Doktoranturaya qəbul imtahanı və fəlsəfə doktoru imtahanında xarici dil üzrə dinləyib anlama, yazma, oxuma və danışıq bloku yoxlanılır. Artıq növbəti mərhələdə danışıq bloku magistratura üzrə imtahanlarda da tətbiq olunacaq".

Novruzda Bakı-Qəbələ qatarları hər gün işləyəcək

"Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC (ADY) Novruz bayramı ilə əlaqədar artan sənişin tələbatının qarşılınması məqsədilə Bakı-Qəbələ-Bakı marşrutu üzrə xəttə 10 əlavə qatar reysi təyinat edib.

Belə ki, 20, 21, 22, 23, 24, 25 və 26 mart tarixlərində Bakı-Qəbələ-Bakı marşrutu üzrə sürətli sənişin qatan hər gün saat 07:30-da Bakı Dəmir Yolu Vağzalından Qəbələyə, saat 19:00-da isə Qəbələ Dəmir Yolu Vağzalından Bakıya yola düşəcək.

Hazırda Bakı-Qəbələ-Bakı sürətli sənişin qatan heftənin şənbə və bazar günləri hər iki istiqamət üzrə hərəkət edir.

Hüseyn Abdullayev gələn ay azadlığa çıxır

Onun həbsdən çıxdıqdan sonra ölkədə qalıb-qalmayacağı haqda bilgi yoxdur

Ali Məhkəmədə hakim Nazim Mövsimovun sədrlik etdiyi iclasda sabiq deputat Hüseyn Abdullayevin cinayət işi üzrə qərar qəbul edilib. Yenibah.az xəbər verir ki, iclasda sabiq deputatın atasından aldığı əmlaka həbs qoyulan zərərçəkmiş Emin Bağirovun kasasiya şikayətinə baxılıb. Zərərçəkmiş tərəfdən verilən şikayət təmin olunmayıb. Qeyd edək ki, zərərçəkmiş Emin Bağirov 2008-ci ildə Hüseyn Abdullayevin atasından etibarnamə əsasında daşınmaz əmlak alıb. Məhkəmənin qərarı ilə sabiq deputatın cinayət işi üzrə həmin əmlaka həbs qoyulub. Zərərçəkən tərəf apelyasiya şikayəti verib, lakin təmin olunmadığı üçün Ali Məhkəməyə müraciət edib.

Yada salmaq ki, ötən ilin fevralında Ali Məhkəmədə Emin Bağirovun şikayətinə baxılmışdı. O zaman da Emin Bağirov Hüseyn Abdullayevin atasının (Abbas Abdullayev) adına rəsmiləşdiriləyi və cinayət yolu ilə əldə olunduğu əsas götürülərək müsadirə olunan qeyri-yaşayış sahəsi ilə bağlı kasasiya şikayəti vermişdi.

Maraqlı şəxs Bağirov Emin Yaqub oğlu ərizəsində Səbəyel rayonu, Xəqani küçəsində yerləşən qeyri-yaşayış sahəsinin Abbas Abdullayevə deyil, ona məxsus olduğunu bildirib. O zaman Ali Məhkəmədə hakim Şahin Yusifovun sədrliyi ilə keçirilən iclasda maraqlı şəxsin şikayəti təmin olunmuş, verilmiş qərara əsasən, Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin qəbul etdiyi qərarın qeyd olunan əmlakla bağlı hissəsi ləğv edilmişdi. İş yenidən araşdırılması üçün Bakı Apelyasiya Məhkəməsinə göndərilmişdi.

Qeyd edək ki, Hüseyn Abdullayev 2018-ci ilin aprelində Türkiyədə tutularaq Bakıya gətirilib. 2019-cu ilin oktyabr ayında Bakı Hərbi Məhkəməsinə sabiq deputat Hüseyn Abdullayev, onun anası Zeynəb Abdullayeva, Həbib İbrahimov, Xəlil Əliyev, Namiq Babayev, İntiqam Süleymanov, Pərviz Kazımov, Zaur Quliyev və Nazim Əliyevin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi keçirilib. Sabiq deputata hədə-qorxu ilə tələb etmə, qanunsuz sahibkarlıq, cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərini və ya digər əmlakı leqallaşdırma və digər əməllərlə bağlı ittiham verilib. İş

üzrə zərərçəkmiş şəxs qismində 28 nəfər tanınıb. Hökmə əsasən, Hüseyn Abdullayev 6 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Hüseyn Abdullayevə elan olunmuş ittihamlara gəlincə, həbsdən sonra məlum olub ki, Vergilər Nazirliyi tərəfindən aparılmış səyyar vergi yoxlaması nəticəsində "Araz İNC" MMC-də 1 milyon 436 min manat məbləğində vəsaitin dövlət büdcəsinə ödənilməməsi faktı üzrə 7 iyun 2013-cü il tarixdə Cinayət Məcəlləsinin 213.2.2-ci (vergi ödəməkdən yayınma) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb.

Vergilər, Daxili İşlər nazirlikləri və Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətlərinin birgə məlumatına görə, istintaq zamanı cəmiyyətin fəaliyyətinə faktiki rəhbərlik etmiş Hüseyn Abdullayevin iş üzrə Cinayət Məcəlləsinin qeyd edilən maddəsi ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilmiş və Azərbaycan ərazisindən kənarda istintaqdan gizləndiyi üçün barəsində məhkəmə qərarı əsasında həbs-qətimkan tədbiri seçilməklə "İnterpol" xətti ilə beynəlxalq axtarış elan olunub. 3 oktyabr 2016-cı ildə Hüseyn Abdullayevə ümumilikdə 1 milyon 810 min manat məbləğində vergini dövlət büdcəsinə ödəməkdən yayındırması və xüsusi razılıq (lisenziya) tələb olunduğu halda belə razılıq almadan tikinti-quraşdırma işlərini həyata keçirərək 966 min manat məbləğində gəlir əldə etməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edildiyindən Cinayət Məcəlləsinin 192.2.2 (qanunsuz sahibkarlıq) və

213.2.2-ci maddələri ilə yenidən ittiham elan edilməsi barədə qərar çıxarılıb. Hüseyn Abdullayev Türkiyə ərazisində tutularaq 22 aprel 2018-ci ildə Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanlarına təhvil verilib. Ona həmin maddələrdə nəzərdə tutulan ittiham elan edilib. Bundan başqa, ayrı-ayrı vətəndaşların Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsinə daxil olmuş müraciətləri əsasında 14 fevral 2018-ci ildə başlanmış cinayət işi üzrə Hüseyn Abdullayevin 2006-cı ildən 2018-ci ilədək olan müddət ərzində faktiki nəzarət etdiyi "Araz-İnşaat" ASC-də onun tapşırığına əsasən müəssisənin idarə olunmasını həyata keçirən Namiq Babayev və qeyriləri ilə qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs halında cəmiyyətə məxsus obyektləri müxtəlif vaxtlarda ayrı-ayrı şirkətlərə icarəyə verərək ümumilikdə 1 milyon 374 min manat məbləğində gəlirlərin cəmiyyətin kommunal xidmət və sair xərclərinin ödənilməsinə sərf olunmasına dair digər səhmdarlara yalan məlumat verməklə 13 min 373 manat məbləğində dividendləri vahid qəsdlə ələ keçirib zərərçəkmiş şəxslərə xeyli miqdarda maddi ziyan vurmaqla dələduzluq etməsinə şübhələr müəyyən edilib. Eləcə də Hüseyn Abdullayevin dəfələrlə N.Babayev vasitəsilə, daha sonra isə Almaniyadan istifadəsində olan telefondan "Autist Uşaqların Reabilitasiyasına Kömək" İctimai Birliyinin sədri Elnur Məmmədova zəng edərək onun və ailə

üzvlərinin ünvanına nalayiq ifadələr işlədib tələblərinə əməl etməyəcəyi halda onları məhv edəcəyi ilə hədələyərək icarə müqaviləsi şərtlərinə görə hər ay ödəməli olduğu 3 min manat icarə haqqı əvəzinə onun nümayəndələrinə 6 min manat pul ödəməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edildiyindən o, Cinayət Məcəlləsinin 178.2.1 (dələduzluq), 178.2.2, 178.2.4, 182.2.1 (hədə-qorxu ilə tələb etmə), 182.2.2 və 182.2.4-cü maddələri ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilməklə həmin maddələrdə nəzərdə tutulmuş ittiham elan edilib. Təqsirləndirilən şəxs Hüseyn Abdullayevlə zərərçəkmiş şəxslər arasında müdafiəçisinin iştirakı ilə üzləşdirmə istintaq hərəkətləri aparılıb, eləcə də onun Azərbaycanın cinayət-prosessual qanunvericiliyində nəzərdə tutulan bütün hüquqları tam təmin edilmiş və zəruri təminatlarla əhatə olunub.

Qeyd edilən cinayət işləri üzrə Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsində yaradılmış istintaq-əməliyyat qrupu tərəfindən istintaq aparılmışdı. Cinayət işinin materialları məhkəməyə göndərilərək barəsində 6 il müddətinə azadlıqdan məhrum etmə hökmü verilmişdi. Hüseyn Abdullayevin cəza müddəti 2024-cü ilin aprel 22-də bitir. Onun həbsdən çıxdıqdan sonra ölkədə qalıb-qalmayacağı haqda bilgi yoxdur.

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV,
"Yeni Müsavat"

Rövnəq Abdullayevin yerinə SOCAR prezidenti keçir

Məlum olduğu kimi, aprel 2-də AFFA-da prezident seçkiləri keçiriləcək. Rövnəq Abdullayevin yeni dönmə üçün namizədliyini irəli sürməyəcəyini deməsindən sonra quruma yeni rəhbər təyin ediləcəyi məlum olub.

Publika.az xəbər verir ki, ötən günlərdə yuxarı da irələrdə bununla bağlı iclas keçirilib. Mümkün namizədlər və versiyalar barədə fikir mübadiləsi aparılıb. Sonda qərara gəlinib ki, AFFA SOCAR-ın prezidenti Rövnəq Nəcəfə tapşırılsın.

Toplantıda federasiyanın qarşıdakı illərdəki strategiyası da müzakirə olunub. Əvvəlki illərdə yaşanan uğursuzluğun təkrarlanmaması üçün quruma təcrübəli, nüfuzlu futbol adamlarının cəlb olunması və onların planlarına uyğun iş görülməsi qərara alınıb. Buna görə də İcraiyyə Komitəsində ciddi dəyişikliklər ediləcək. Üzvlərin 90 faizi dəyişdiriləcək.

Qeyd edək ki, Rövnəq Nəcəf hazırda "Neftçi"nin Müşahidə Şurasının da sədridir. Bu o deməkdir ki, "ağ-qaralar"da da rəhbər dəyişikliyi olacaq.

Xocalıda itkin düşən qardaşını tanıdı, infarkt keçirdi

● şğaldan azad edilmiş Xocalı şəhərinin mərkəzində qazıntı aparılan zaman kütləvi insan qalıqları aşkarlanıb. İnsan qalıqlarından birini tanıyan Xocalı sakini infarkt keçirib.

Bu barədə Azərbaycan Dövlət Televiziyasında (AzTV) videomaterial yayımlanıb. Bildirilib ki, hazırda Nəzakət xanım xəstəxanadadır, danışa bilmir.

O, qardaşı Akifi geyimindən tanıyandan sonra infarkt keçirib. Qeyd edək ki, Nəzakət xanım Xocalı soyqırımı zamanı tək-cə qardaşını deyil, anasını və digər yaxın qohumlarını da itirib.

Şəmkirdə əsgər intihar edib

Martın 4-də Şəmkir Hərbi Prokurorluğuna əsgər Eyvazlı Musa Ehtiram oğlunun intihar etdiyi haqqında məlumat daxil olub. O, hərbi hissədə özünü güllələyib.

Hüquq-mühafizə orqanlarının mütəxəssisləri tərəfindən hadisə yerinə və meyitə baxış keçirilib, faktla bağlı cinayət işi açılıb. Bu barədə Azərbaycan Hərbi Prokurorluğu bildirib.

Bu, 2024-cü ildə Azərbaycan Ordusunda qeyri-döyüş itkiləri haqqında rəsmi olaraq təsdiq edilmiş ilk faktıdır.

Avropa Parlamentinin (AP) fevralın 28-də qəbul etdiyi “Ümumi təhlükəsizlik və müdafiə siyasətinin həyata keçirilməsi” başlıqlı illik hesabatda Azərbaycan sərt tənqid edilib.

“Yeni Müsavat” qeyd edir ki, hesabatda Azərbaycanda insan hüquqlarının vəziyyəti, o cümlədən müstəqil jurnalistlərə və hüquq müdafiəçilərinə qarşı “son zamanlar daha da kəskinləşən repressiyalar”dan ciddi narahatlıq ifadə edilib. Bu hesabatda da Azərbaycanın Qarabağdakı əməliyyatları pislənib və Avropa İttifaqı (Aİ) Şurası Azərbaycan hökumətinə qarşı sanksiyalar tətbiq etməyi çağırıb. Ümumiyyətlə, Avropa Parlamenti ötən bir il ərzində Azərbaycanla bağlı üç qətnəmə və bir hesabat qəbul edib. Bununla yanaşı, avropalı deputatlar Azərbaycanda insan hüquqlarının vəziyyətinin pisləşməsinə dair çoxsaylı bəyanat və çıxışlar ediblər. Azərbaycan AP-nin hesabatını və qətnəmələrini qəbul etməyir və bunu qərəzli sayır. Rəsmi Bakı hesabatı

Azərbaycana qarşı sanksiya hazırlığı - Avropadan təzyiqlər artır

Avropalı parlamentarilər Avropa İttifaqını Bakıya sanksiyalar tətbiq etməyə çağırır, lakin qurumun energetika üzrə müşavirinin son bəyanatlarını, deyəsən, unudurlar... - iki partiyadan reaksiya

rışlar ötən ilin sentyabrında Azərbaycanın keçirdiyi anti-terror tədbirləri ilə əlaqədardır. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tam bərpa etməsi Avropadakı daireləri qıcıqlandırır və bunu onlar həzm edə bilmirlər. Xüsusilə Fransanın canfəşanlılığı ortadadır və Parisin AP-yə təzyiqləri böyükdür. Nəticədə bu məsuliyyətsiz qurum tərəfindən anti-Azərbaycan çağırışları dərinləşir, sanksiya tələbləri güclənir.

canla əməkdaşlığı uzunmüddətdir və bu səbəbdən Azərbaycan Cənub Qaz Dəhlizinin genişləndirilməsi üzərində işləyir. Simson bəyan edib ki, Avropa İttifaqı gələcəkdə elektrik enerjisi ixracında da Azərbaycanı əsas tərəfdaş kimi görür. Belə bəyanatlar fonunda AP-nin çağırışlarına Aİ qoşularmı? Qurum erməniperest avropalı parlamentarilərin səsinə səs verərək Bakıya sanksiya tətbiq edərmə? Simsonun açıqlamasına diqqət ye-

alanlar, müxtəlif qruplar tərəfindən idarə olunanlar, lobbinin xidmətçisinə çevrilənlər zaman-zaman ifşa olunub. Son zamanlar da çağırışlar məhz həmin deputatlar etməkdədir. 300-dən çox deputat olsa da, onlardan 30-40 deputat bir araya gəlib hansısa çağırışlar səsləndirir. Lakin onların mövqeyi ölkələrinin rəsmi mövqeyini ifadə etmir. Çünki həmin dövlətlər bilirlər ki, Azərbaycan Avropanın enerji təhlükəsizliyində mühüm rolə malikdir.

Bakıda islamofobiya ilə mübarizə mövzusunda beynəlxalq tədbir

Martın 8-9-da Bakıda keçiriləcək “Müxtəlifliyin qorunması: 2024-cü ildə İslamofobiya ilə mübarizə” mövzusunda beynəlxalq elmi konfransda dünyanın 30 ölkəsindən alimlər, beynəlxalq təşkilatların ekspertləri, din xadimləri və qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələrini əhatə edən 130 beynəlxalq qonağın iştirakı gözlənilir.

Məlumat görə, Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi, Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzi, G20 Dirlərərası Dialoq Forumu və Bakı Təşəbbüs Qrupunun birgə təşkilatçılığı ilə İslamofobiya ilə Beynəlxalq Mübarizə Günü'nün ikinci ildönümünə həsr olunan tədbirdə mövzu üzrə yerli ekspertlər, dövlət qurumlarının nümayəndələri, dini icma rəhbərləri və dövlət rəsmiləri də iştirak edəcək.

Konfrans çərçivəsində iki plenar iclas keçiriləcək. Hər pəndə 6-7 spikerin olması nəzərdə tutulur.

“Tolerantlığı, sülhü və insan hüquqlarına və dini müxtəlifliyə hörməti təşviq etmək üçün global dialoqa çağırış” adlı panel iclasda “Multikulturalizm, İslam və sivilizasiyaların toqquşması nəzəriyyəsi: İslamofobiyanın yenidən nəzərdən keçirilməsi”, “İctimai rəyin formalaşdırılması: rəqəmsal islamofobiya” və “Ali təhsil kontekstində islamofobiya ilə mübarizə” sessiyaları təşkil olunacaq.

“Qərbi Avropada müsəlmanlara münasibətdə oxşarlıqlar və fərqlər, müsəlman icmasının əsas insan hüquqları” adlı panel iclasda isə “Fransada müsəlmanlara qarşı siyasətlər: İslamofobiyanın normalaşdırılması”, “Qeyri-müsəlman ölkələrində islam mədəni və dini irsinin qəsdən məhv edilməsi və təhqir edilməsi aktları” və “Cinsiyyətli islamofobiyanın matrisi: müsəlman qadınların repressiyası və müqaviməti, gender və cəmiyyət” mövzularında sessiyalar keçiriləcək.

Martın 10-da konfrans iştirakçılarının 2024-cü ilin İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı elan edilən Şuşaya səfəri planlaşdırılır.

Qeyd edək ki, martın 15-nin “İslamofobiya ilə mübarizə günü” olması ilk dəfə 2020-ci il noyabrın 27-28-də İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Xarici İşlər Nazirləri Şurasının Nigerin Niamey şəhərindəki toplantısında elan olunub. BMT Baş Assambleyası isə 2022-ci ildə martın 15-ni “İslamofobiya ilə Beynəlxalq Mübarizə Günü” kimi qəbul edib.

pislədiyi və rədd etdiyi barədə bəyanat yayıb. Azərbaycan Milli Məclisi də sözügedən hesabatı qərəzli sayaraq pisləyib.

Yerli analitiklərin zənnincə, AP-nin anti-Azərbaycan mövqeyi hesabatda əksini tapıb ki, bu, özlüyündə heç nəyi ifadə etmir. Ekspertlərin qənaətinə, AP-nin çağırışı ilə Aİ-nin Azərbaycana qarşı sanksiya tətbiq edəcəyi gözlənilən deyil.

Cənubi Qafqaz Tədqiqatlar Mərkəzinin rəhbəri Fərhad Məmmədov AYNA-ya deyib ki, Azərbaycana qarşı sanksiyalar o qədər də real deyil. Avropa Parlamentində Azərbaycanla qarşı tərəflər bundan əvvəl də səslənib. Amma sanksiya çağırışı səviyyəsinə çatmamışdır. İndi nə baş verdi ki, artıq Aİ sərt tədbirlərə çağırılır, sanksiya tətbiqi istənilir? F.Məmmədov deyib ki, Avropa Parlamentindən sərt çağır-

Amma Aİ-dəki hökumətlər qərar verməlidir ki, bu da gözlənilir. Çünki 14 ölkənin Azərbaycanla strateji əməkdaşlığı var və bu ölkələr münasibətlərin pozulmasına maraqlı deyillər. Bunu təsdiqləyən bir detallı da “Yeni Müsavat” olaraq biz qeyd edək: Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 10-cu iclasındakı çıxışı zamanı Avropa İttifaqının energetika məsələləri üzrə komissarı Kadri Simson deyib ki, 2027-ci ilə qədər Azərbaycanla qaz ticarətini iki dəfə artıracağıq. “Rusiyanın artan zorakılığı və davam edən əsassız müharibə şəraitində tamamilə aydındır ki, Avropa üçün əslində işlərimiz Rusiya ilə enerji sahəsində əvvəlki kimi olmayacaq. Çünki hazırda biz görürük ki, digər etibarlı enerji tərəfdaşlarımız var və onlardan biri məhz Azərbaycandır. Sizi əmin edə bilərəm ki, Avropa İttifaqının Azərbay-

tirşək, o zaman sanksiyalar inandırıcı görünür. Tam tərsinə, Rusiyanın təcavüzkar əməliyyatına görə Avropa ondan qaz asılılığını tam aradan qaldırmaq niyyətindədir və belə şəraitdə Azərbaycanın enerji məhsullarına sanksiya qoyulması Qərbin maraqlarını ifadə etmir. Bəs Avropa Parlamentinin və AŞ PA-nın bizə total hücumlar əslində haradan qaynaqlanır? Yeri gəlmişkən, Prezident də bu məsələdə AŞ PA-da nümayəndə heyətimizə qarşı cirkən kampaniya aparıldığını nəzərə çatdırdı...

“Avropa Parlamenti yekins qurum deyil”. AMİP sədri Arzuxan Əlizadə “Yeni Müsavat”a bildirdi. Partiya sədri vurğuladı ki, bu parlamentdə iqtidar partiyalarının üzvləri ilə yanaşı müxalifətin deputatları, solçu və sağçı ideologiyaları olan parlamentarilər də yer almaqdadır: “Onların arasında rüşvət

A.Əlizadə qeyd etdi ki, Avropa İttifaqı dövlətlərindən 9 ölkə ilə artıq tərəfdaşlıq mövcuddur: “O baxımdan sanksiyaları istisna edərmə və artan əməkdaşlıq daha da genişlənəcək. Sadəcə, bizim müvafiq qurumlar Avropa Parlamenti ilə yaxşı işləmirlər. Biz Avropa səfərində olanda keçirdiyimiz görüşlərin birində maraqlı bir söhbət oldu. Avropalı deputatlardan biri dedi ki, sizin səfiri indiyədək görməmişik, amma erməni tərəfi çox aktivdir, əlində fincanla masa-masa gəzərək görüşlər keçirir, müzakirələr aparır. Yeni bu məsələdə öz qüsurlarımızı da görməliyik”.

Real Partiyasının Siyasi Komitəsinin üzvü, iqtisadçı Natiq Cəfəri isə qəzetimizə söylədi ki, Avropa Parlamentinin bu heyəti özünün son 2-3 ayını yaşamaqdadır. Onun sözlərinə görə, iyun-da seçkilər olacaq və növbəti

bəti tərkibə indiki deputatların çoxunun düşməsi ehtimalı azdır. N.Cəfəri hesab edir ki, Avropa Parlamentinin indiki addımları seçki ərafəsində edilir və deputatların bu çağırışlarını da özlərinin diqqət cəlb etməsi kimi izah oluna bilər. “Bütün hallarda Azərbaycan üçün xoş hal deyil. Lakin heç bir hüquqi əsas da yoxdur, boş bir kağız parçasıdır. İnsan haqları, söz azadlığı ilə bağlı təbii ki, problemlər var, əvvəl də olub, amma bunu ərazi bütövlüyü və suverenliyi ilə təqdim etmək absurdur. Əgər Avropa Parlamenti media azadlığı, insan haqları barədə ayn-ayrıqlıqda hesabat hazırlasaydı, bu problemləri bir-birinə qatmasaydı, haradasa başa düşmək olardı. Ancaq hazırkı hesabatda Qarabağ məsələsi vurğulanır və antiterror əməliyyatı pislənir. Bu da absurd yanaşmadır. Əvvəla, insan haqları probleminin həlli Azərbayca-

nın özünə lazımdır, Qərbdən xoş söz gələcək deyər yox. İkincisi, Qarabağ müharibəsi kontekstində bir qərəz nümayiş etdirilir. Halbuki Avropa Parlamenti Ukraynanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyir. Deməli, burada ikili yanaşma var. Qurum separatçı Donbas bölgəsinə zərbələr endiriləndə bir başqa mövqedən çıxış edir, Qarabağda separatçıları biz təmizləyəndə fərqli...”

N.Cəfəri Aİ-nin sanksiya qoymasını mümkün saymır: “Sanksiyanı dövlətlər qəbul edir. Əgər Avropa Birliyində səsverməyə bir ölkə veto qoyursa, o zaman qərar qəbul edilə bilməz. Azərbaycanla yaxşı əlaqəsi olan Almaniya, İtaliya, Macarıstan, Balkan dövlətləri var. Hətta səsverməyə çıxarılsa belə, həmin ölkələr veto qoyacaq. Ona görə də Avropa Birliyinin addım atacağını gözləmirəm”.

Emil SALAMOĞLU
“Yeni Müsavat”

Azərbaycan cəmiyyətini ciddi şəkildə narahat edən məsələlərdən biri də pensiya yaşının ilbəil artırılmasıdır. Hazırda kişilər üçün pensiya yaşı 65, qadınlar üçün isə 63.5-dir. Qadınların pensiya yaşı tədricən - 2027-ci ilədək 65-ə çatdırılacaq.

Məlum olduğu kimi, dövlət qulluqçularının təqaüd yaşı çatanda (65) onları bir gün belə ləngitmədən təqaüdə göndərirlər. Bir çox qurumlar dövlət qulluğuna qəbul olmaq istəyən gənclərə şərait yaradılması, vakansiyaların

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev də son açıqlamalarından birində bildirmişdi ki, Azərbaycanda effektiv pensiya yaşı 62-dir: "65 yaş normativ yaşıdır. Eyni zamanda qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş çoxsaylı güzəştlər nəticəsində effektiv yaş 62-dir. Bu, dünyada ən aşağı yaşlardan biridir. Ömür uzunluğu pariteti ilə götürsək, Azərbaycanda effektiv pensiyada olma müddəti 15 ildir. Bu da pensiyada olmanın ən yüksək rəqəmlərindən biridir. Əgər biz pensiya sistemini, sosial təminat sistemini da-

Bu məmurlar işdən çıxarılmaq sərəncamını gözləyirlər

Bəzi vəzifəli şəxslər könüllü ərizə yazmaqdan niyə ehtiyatlanırlar?

İcra başçılarının həbsi niyə dayandı?

Ötən gün Gəncə İcra Hakimiyyətində həbslərlə bağlı xəbərlər təsdiqlənməsə də, icra başçılarının qanunsuz əməlləri ilə bağlı məsələ yenidən gündəmə gəlib. Qeyd edək ki, işdə qanunsuzluqlara yol verən icra başçıları üçün həbsi son zamanlar dayanıb. Halbuki cəmiyyətdə əksər icra başçılarının fəaliyyəti ilə bağlı münasibət birmənalı deyil.

Mövzu ilə bağlı Yeniasabah.az-a danışan Böyük Azərbaycan Partiyasının sədri Elşad Musayev bildirib ki, icra başçılarının qanunsuz əməlləri çoxdur: "Bir xəstəliyi müalicə etmək üçün ilk öncə onu yaradan səbəbi tapmaq lazımdır. Azərbaycanda yerli icra hakimiyyətləri Ayaz Mütəllibovun dövründən qalan əsasnaməyə əsasən fəaliyyət göstərir. İcra hakimiyyətləri faktiki olaraq heç kəsə hesabat vermir. İcra başçısı olduqları rayonların hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri də onların təqdimatı ilə təyin edilir. Yeni öz istədikləri şəxsləri həmin vəzifələrə gətirirlər. Təəssüflər olsun ki, onlar "gözü çıxmış qardaşdan" nümunə götürür. Eyni zamanda bəzi icra başçılarının qanunsuzluqları cəmiyyətdə ciddi dərəcədə narazılıqla qarşılanır".

Elşad Musayev qeyd edib ki, idarəetmə sisteminə köklü dəyişikliklər edilməlidir: "Düşünürəm ki, biz ilk növbədə idarəetmə sisteminin özündə islahat aparmalıyıq. Yerlərdə idarəçiliyə rəhbərlik edən şəxslər mütəmadi şəkildə hesabatlı olmalıdır. Ona görə də özünüidarəetmə orqanlarının, yeni bələdiyyələrin səlahiyyətləri artırılmalıdır. Əlavə olaraq, yerli icra hakimiyyəti orqanlarında ən çox 5-7 nəfər çalışmalıdır. Onlar da fəaliyyətlərinin qanunvericiliyə zidd olub-olmaması ilə bağlı müntəzəm hesabat təqdim etməlidir. Bizdə icra hakimiyyəti orqanları üçün böyük bir aparat qurulub, onlara geniş səlahiyyətlər verilib. Yerlərdə əsas səlahiyyətlər bələdiyyələrdə olmalıdır. Çünki yerli özünüidarəetmə orqanı 5 ildən bir seçilir və xalqın iradəsindən asılıdır. Dünyanın bir çox ölkəsində bu nümunə mövcuddur".

artırılması səbəbindən pensiya yaşına çatmış kadrlarla yollarını ayırır.

Xatırladaq ki, bir neçə il öncəyə qədər təcrübəli kadrların işə davam etməsi üçün onlara əlavə bir neçə il güzəşt edilirdi. Lakin artıq bu proses aradan qaldırılmağa başlayıb. Bəzi ekspertlər bu prosesin tərəfdarı olmadığını və bəzi sahələrdə, xüsusən də elm sahəsində təcrübəli insanların saxlanılmalı olduğunu bildirir.

Yada salaq ki, 2019-cu ildə baş nazirin müavinləri Əli Həsənov və Hacıbala Abutalıbov vəzifədən azad edilmələri ilə bağlı Prezident İlham Əliyevə ərizə ilə müraciət etmişdilər. Dövlət başçısı 71 yaşlı Əli Həsənova və 75 yaşlı Hacıbala Abutalıbova indiyə kimi göstərdikləri fəaliyyətə görə təşəkkür etmişdi. Prezident həmin görüşdə maraqlı çağırış da etmişdi: "Əlbəttə ki, daha gənc nəsə yol vermək lazımdır. Ona görə sizin ərizə ilə mənə müraciətinizi yüksək qiymətləndirirəm. Hesab edirəm ki, pensiya yaşına çatmış, hər halda, 70 yaşını keçən iqtidarda təmsil olunanlar da yəqin ki, sizin nümunənizi təkrar edəcəklər. Hər halda, mən buna ümid edirəm".

götürmək istəyirikse, istənilən opportunist illər, rəqəmlər səsləndirilə bilər. Gəlin deyək, 30 yaşından pensiya olacaq. Bunun altında nəzəri, elmi təhlil olmalıdır. Dünyada ən uzunmüddətli pensiya dövrlərindən biri Azərbaycandır. Bu da 15 ildir. Xüsusi güzəştli təbəqə hərbiçilər, əlilliyi olan insanların və digərləri üçün pensiya dövrü 18 ildir. Bu da dünyada ən uzunmüddətli pensiya dövrlərindən biri hesab olunur. Bu rəqəmlər 1 milyon 100 min pensiyaçının arasındakı rəqəmlərdir".

Axar.az saytı isə iki gün əvvəl yaşı 65-i keçən icra başçılarının siyahısını yayıb. Onların sırasında Bakının icra başçısı ilə yanaşı, Sumqayıtın, Zərdabın, Qobustanın, Ağcabədinin, Xocalının, Qubadlının rayon rəhbərləri də var. Bəs bu adamlar niyə məhz işdən çıxarılaqla bağlı sərəncam gözləyirlər, niyə dövlət başçısının bir neçə il əvvəlki çağırışına qoşulmurlar?

AĞ Partiyasının sədri Tural Abbaslı "Yeni Müsavat"a bunları deyib: "Elə strateji vəzifələr var ki, yaş amili önəmlidir. Belli bir yaşdan sonra insanın iş keyfiyyətinin geriləməsi başlayır. Lakin ola bilər ki, bəzi məsələlərdə təcrübənin çoxluğu daha önəmli hesab edilir. Məsələn, bir insanın yaşının 65-i keçməsinə baxmayaraq, uzun illər işlədiyi və böyük təcrübə qazandığı sahədə dövlət onun təcrübəsindən əlavə bir müddət üçün də faydalanmağı məqbul sayır. Konkret olaraq haqqında söhbət gedən dövlət qulluqçuları sayılan icra başçılarının şəxsi təşəbbüsləri ilə işdən ayrılıb pensiyaya getməmələri hesab edirəm ona görə ki, həmin şəxslər onlara yuxarıdan tövsiyə edilməyincə ərizə yazmaqdan ehtiyatlanırlar. Əli Həsənovun və Hacıbala Abutalıbovun baş nazirin müavinə vəzifəsindən 2019-cu ildə istefa ərizəsi yazmaları o dövrün tələbi idi. Onlar da həmin tələbə uyğun addım atdılar. Bu gün isə yeni reallıqlar mövcuddur, iqtidar üçün əvvəlki reallıqlar dəyişib. Ola bilsin ki, buna görə də pensiya yaşı çatmış vəzifəli şəxslərin bir müddət də qalması faydalı hesab olunur. İcra başçılarının şəxsi təşəbbüslə yaş həddi ilə bağlı istefa ərizəsi yazacaqlarına inanmıram. Onlara nə zaman deyilsə ki, işdən çıxarılmalı xahişi ilə ərizə yazmaq məsləhətdir, dərhal yazacaqlar. Şəxsi təşəbbüslə ərizə yazmağı isə riskli hesab edirlər.

Azərbaycan daha çox Şərq ölkəsidir və Şərqdə istefa mədəniyyəti inkişaf etməyib. Hər kəs özünü son nəfəsində faydalı hesab edir. Məsələnin başqa bir tərəfi də var ki, hər yeni və gənc kadrların da əvvəlkindən daha yaxşı olacağına əminlik yoxdur. Son illərdə yüksək vəzifələrə gətirilən şəxslərin sıralarında işlədiyi sahədə uğurlu olmayanları görəndə etiraf etməyə məcbur qalıraq ki, deməli, uğurlu fəaliyyət yaşdan daha çox bacarıqdan və şəxsi keyfiyyətlərdən asılıdır. Hesab edirəm ki, kim işini daha yaxşı bacarırsa və dövlətə daha çox fayda verə bilirsə, yaşının neçə olmasından asılı olmayaraq vəzifədə işləyə bilər".

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı isə bildirdi ki, kadr seçimi ciddi məsələdir: "Gözləmək lazım deyil ki, "aşağılar"dan kimlərsə vəzifədən getmək üçün ərizə yazacaqlar. Prosesi "aşağılar"ın istəyinə buraxmaq faydalı ola bilməz. Kadr siyasəti "yuxarı"dan həyata keçirilən məsələ olduğu üçün kimlər işləyə bilmərsə, yaxşı işləmərsə, onların ərizəsini gözləməyə dəyməz, işdən azad edilməlidir". **A.Nağı dedi ki, insanlara fərdi şəkildə yanaşılmalıdır:** "İnsanın sağlq durumu imkan verirsə,

işləmək üçün 65 yaş o qədər çox deyil. Əgər insan həm təcrübəyə malikdirsə, həm də işinin öhdəsindən gələ və fayda verə bilirsə, onun işləməsinə normal baxmaq olar. Gənclərin enerjisi ilə yaşlıların təcrübəsi bir yerdə olanda daha faydalı işlər həyata keçirmək mümkündür. Bunu bir dəfə dövlət başçısı İlham Əliyev də ifadə etmişdi. Ona görə də kadr siyasətində bu amil nəzərə alınarsa, daha yaxşı. "Ucdantutma bütün 65 yaşını keçmiş adamlar kənarlaşınlar və ancaq gənclər işləsinlər" yanaşması müsbət nəticə verməz. Yaşdan daha çox müddət məsələsinə diqqət ayırsaq, daha yaxşı olar. Yeni eyni şəxs, məsələn, bir rayona həddən artıq uzun müddətdə rəhbərlik edirsə, bəli, o şəxs ya özü şəxsi təşəbbüsü ilə həmin vəzifədən ayrılmalı, ya da işdən azad edilməlidir. Uzun illər eyni rayona başçılıq edən şəxslər bəzi hallarda özlərini padşah kimi aparırlar, insanlarla davranış münasibətləri həddən artıq pisləşir".

BAXCP sədrinin müavini Niyaməddin Orduxanlı isə bildirdi ki, vəzifə-

də uzun illər işləmiş və həddən artıq yaşlanmış kadrlar istefa mədəniyyəti nümayiş etdirə bilmirlər:

"Vəzifələrinə o qədər bağlı olurlar, onu o qədər vazkeçilməz sayırlar ki, vəzifədən gedərlərsə, sanki həyatları sona çatacaq. Yeni bu cür adamlar vəzifəsiz dözə bilmirlər. Bu fikirlərim daha çox 25-30 il eyni vəzifədə işləyən və yaşı 75-i keçmiş məmurlara aiddir. Onlar hesab edirlər ki, istefa versələr həyat bitəcək. Gedib nəvə-nəticələri ilə həyatlarını davam etdirmirlər. Yeni kadrlar isə cəmiyyətdə həm də siyasi partiyalarda yetişməlidir. Siyasi partiyalarda siyasi cəhətdən yetişən kadrlara üstünlük verilərsə dövlət və xalq üçün böyük faydası olar. Bütün dövlət və hökumət qurumlarında bütün idarəçiliyi yalnız və yalnız gənclərə vermək də istənilən nəticəni verməz. Xalqla işləməyi bacaran, sadəcə əhalinin dilini bilən kadrların faydası daha çox olur".

□ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov Antalyada Diplomatik Forumun yekunlarına dair mətbuat konfransında Şuşa haqda danışdı. “Yeni Müsavat”ın bildirdiyinə görə, əvvəlcə XİN rəhbəri deyib ki, Ermənistan rəhbərliyi Rusiya ilə münasibətləri korlamaq siyasətini davam etdirir və şüurlu şəkildə Dağlıq Qarabağla bağlı baş verənlərə görə Rusiyanı günahlandırmaq siyasətindən əl çəkmir:

“Bu, əlbəttə ki, müttəfiq deyil. Ermənistan rəsmiləri 2020-ci ilin sentyabrında guya Azərbaycanı müharibəyə sövq edən mənəvi Rusiya olduğunu uydururlar. Bunlar yanlış qiymətləndirmələrdir, çünki bu müharibəni dayandıran Rusiya idi. Müharibəni xeyli əvvəl, azərbaycanlılar Şuşanı almamışkən dayandıra bilərdi, amma Nikol Poyarkov Paşinyan Vladimir Putinin çağırışlarına cavab olaraq, “sona qədər mübarizə aparacağıq” dedi”. Ardınca Rusiyanın baş diplomatı bir daha Şuşanın adını çəkib: “Yenə deyirəm, xeyli əvvəl dayanmaq mümkün idi və Şuşanı Qarabağın tərkibində saxlamaqla azərbaycanlı qaçqınların Şuşaya qaytarılmasını mümkün edən variantlar var idi”.

Yada salaq ki, Prezident İlham Əliyev müharibə davam edərkən “bizim işimiz Şuşasız yarımcıq qalar”, - deyərək bəyanat vermişdi. Qələbədən sonra isə “müharibənin ilk günündən son gününə qə-

“Bütün bunlarla 2018-ci ildə baş nazir vəzifəsinə gəldikdən sonra tanış oldum. Nə edə bilərdim? Xalqa müraciət edib, “dostlar, vəziyyət belədir - ya Qarabağın statusu olmadan yeddi rayondan imtina edirik, ya da müharibə ola-raq” deyərək bildirdim. Onda insanlar nə deyəcəkdilər? Onlar vətənlərini müdafiə edə-çəkdi. Müharibə başlayacaqdı və ələ alınacaqdı ki, müharibəni Ermənistan baş-ladı. “Əraziləri qaytarırıq” desəydiniz, bu dəfə insanlar “Nikol xaindir” deyəcəkdiniz və yenə müharibə başlayacaqdı”. **Keçmiş vitse-spiker Edudər Şarmazanov isə Paşinyanı “həyasızcasına yalan danışmaqda” və “torpaqları satmaqda” ittiham edib:** “Hələ 12 oktyabrda, təkrar edirəm, 12 oktyabrda mən Paşinyana təklif etdim ki, Putinə müharibəni dayandırmaq xahişi ilə müraciət etsin. Dedim ki, bu gün atəşkəs üçün təklif edilən şərtlər sabah olmaya bilər, müharibə

Lavrov ermənilərin Şuşa yarasına “duz basdı” - niyə indi?

Rusiyanın baş diplomatı yada saldı ki, “Şuşanı Dağlıq Qarabağın tərkibində saxlamaqla azərbaycanlı qaçqınların bu şəhərə qaytarılması mümkün variant idi”, amma Paşinyan istəmədi - ekspertlərin bu mesajlara izahı var...

dər hədəfimiz Şuşanın, bizim tacımız olan əziz şəhərimizin erməni tapdağından azad olunması idi və buna nail olduq” deyib. Paşinyan da bu mövzuda danışarkən bildirib ki, Putin İlham Əliyevin adından “erməni tərəfi azərbaycanlıların Şuşaya qaytarılmasını üçün öhdəlik götürməlidir” şərtini bəyan edib. “Şuşanı təhvil verməyə razı olsaydım, Azərbaycan yeni bir şərt qoyacaqdı. Beləliklə, atəşkəs mümkün olmadı, çünki dedim ki, Hadrutla razılaşsam da, Şuşanın Azərbaycana verilməsini təsəvvür edə bilmirəm. Beləliklə, heç bir razılıq əldə edilmədi. O zaman Cəbrayıl, Hadrut və yaxınlıqdakı bir neçə kənd, Füzuli və Talış Azərbaycan Ordusunun nəzarətinə keçmişdi”. Paşinyan deyib ki, bundan sonra da müharibə davam edib.

Paşinyan qeyd edib ki, Şuşa məsələsi 2007-ci ildə razılaşdırılan Madrid prinsiplərində müəyyənləşdirilmişdi. Bu sənədə görə, keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin əhalisi 1988-ci ildəki nisbətə olmalı idi:

davam etsə, əlavə ərazilər və insan itkisi olacaq. Ancaq o bunu etmədi və xalqa yalan danışmağa başladı ki, guya biz qələbə qazanacağıq”.

Lavrovun Paşinyana və Ermənistan hakimiyyətinə Şuşa məğlubiyyətini xatırlatması təsadüfi deyil. Çünki bu şəhər azad edildikdən sonra Ermənistan üçtərəfli sənədi imzalamağa məcbur oldu. Amma Lavrovun dediyindən o qənaət hasil olur ki, Paşinyan müharibənin dayandırılmasına razılaşsaydı, Şuşa yenə də müzakirə mövzusu olmaqda davam edərdi. “Azərbaycanlı qaçqınların Şuşaya qaytarılması və Şuşanı Qarabağın tərkibində saxlamaq variantı” nə deməkdir? Lavrov ermənilərin “Şuşa yarasına duz basmaq”la nə demək istədi? Ən mühüm şəhərin itirilməsində Paşinyanın günahkar olduğunu niyə erməni ictimaiyyətinin yadına saldı?

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağınin “Yeni Müsavat”a dediyinə görə, Rusiya siyasi elitasının döndərmə Şuşa mövzusunda

qayıdışı müəyyən planın hissəsidir: “Bunu ələ-belə deməyiblər. Çünki regionda yeni realıq yaranıb. Dünənə qədər Ermənistan Rusiyanın maşası rolunu oynamaqda idi. Paşinyanın hakimiyyətə gəlişindən sonra Ermənistanın Rusiyadan uzaqlaşması sürətlənib. Bu proses 90-cı illərdən başlamışdı. Ter-Petrosyanın vaxtından Ermənistanın strateji hədəfi Rusiyanın təsirindən çıxmaq idi. Ümumiyyətlə, onun xətti SSRİ-dən uzaqlaşmaq idi. 1998-ci ildə bu xətt yenə götürüldü, o zaman da Vazgen Demirçyan və digərləri parlamentdə gülləbaran edildi. Yəni Rusiya hər dəfə buna imkan verməyib. İndi də Paşinyan eyni strateji kursu davam etdirir. Ancaq Nikol günahkar çıxarıb ki, bizim ucubamızdan olmadı, Rusiya Ermənistanı müdafiə etmədi”. **A.Nağıya görə, Kreml bu prosesi müşahidə edir, görür ki, İrəvan əldən gedir:** “Düzdür, orada rusların hərbi bazası var, iqtisadi faktorlar, qaz nəqli amili mövcuddur. Amma Qərb Ermənistanı qaz verilməsində yardım edə bilər. Azərbaycan isə real şəraiti nəzərə alaraq bu şəraitdən istifadə edə bilər. Biz nə Rusiyanın sifarişini yerinə yetirməliyik, nə Avropanın hədəfinə gəlməliyik. Qərbdə belə rəy var ki, Azərbaycan özünün hesab etdiyi qədim torpaqları götürə bilər. Ancaq biz regiondakı şəraitə uyğun hərəkət etməliyik”.

Prezidentliyə keçmiş namizəd, siyasi ekspert Fuad Əliyevin fikrincə, Lavrov o

zaman üçün “Dağlıq Qarabağ”a status verilməsini nəzərdə tutaraq azərbaycanlı qaçqınların Şuşaya qaytarılması təklifini xatırladı: “Azərbaycan birmənalı şəkildə status tələblərini rədd edirdi. Prezident dəfələrlə bəyan etmişdi ki, Qarabağ ermənilərinə də, Dağlıq Qarabağa da heç bir muxtariyyət, imtiyaz olmayacaq. Onlar üçün ən yaxşı status hamı kimi Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul edərək eyni hüquqlara malik olmaq idi. Amma həmin dövrdə hadisələrin inkişafı başqa məcrada getdi və nəinki Şuşanın saxlanması, bu gün Xankəndi belə separatçılardan təmizlənilib. Ola bilsin ki, Rusiya mənzərəni belə görmək istəyib, Paşinyan isə razı olmayıb. Çünki o status-kvo hər iki tərəfi qeyri-müəyyənlikdə saxlayır, sülhməramlıların Qarabağda qalmasını təmin edirdi. Təsəvvür edin - Şuşada həm azərbaycanlılar, həm ermənilər yaşayırdı, patrul xidməti təşkil olunur, sülhməramlılar bölgəyə nəzarət edirdi, nəticədə 5 ilin tamamında Bakı və İrəvandan rus hərbiçilərin qalma müddətinin uzadılması təklif olunur, arqument də belədir ki, hər iki xalq birgə yaşayışa hazır deyil. Bu ssenari ən çox bir tərəfi və separatçıları qane edirdi”. **F.Əliyevin sözlərinə görə, indi sülhməramlıların regionda qalmasına heç bir ehtiyac yoxdur və Lavrovun Şuşa xatırlatması erməni cəmiyyətini Paşinyana qarşı qaldırmaq, hər şeyin onun günahı ucubətindən belə yekunlaşdığını bildirmək məqsədi güdür:** “Şüb-

Bakı ilə İrəvan arasında sülh Çinə görə baş tutmur?

“Avrasiyanın orta dəhlizini qeyri-sabit vəziyyətdə saxlamaq kommunikasiya xətlərinin vacib nöqtələrindən birində yerləşən Hindistan üçün həm də geoiktisadi əhəmiyyət daşıyır. Bununla da bu dövlət son illər dünya ticarət kommunikasiyasında öz mövqeyini daha da gücləndirməyə hədəfləyən layihələri reallaşdırmaq istəyir və Çinin orta xətt siyasətinə mane olur. Ermənistanı silahlandırmaq və bölgədə vəziyyəti gərginləşdirən digər dövlət Fransadır. Paris Okeaniya və Afrikada Çinin güclənməsində narahatdır. Pekin-Ankara-London oxuna həssaslıqla yanaşır”.

Bunu Bakupost.az-a politoloq Zaur Məmmədov bildirib. Onun sözlərinə görə, əslində bu siyahıda bölgənin qonşuluğunda yerləşən digər qruplar da var: “Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin imzalanmaması üçün çalışanlar prosesə dərin məqsədlərlə yanaşırlar. Amma onlar bu addımları ilə xəritədə Ermənistan adlı dövlətin varlığını sual altına salırlar”.

“İşğalda qalan 8 kəndi hərbi əməliyyatla azad etməliyik” - Fəzail Ağamalı

“Ermənistan Fransa və Yunanıstanla alyans yaradır, onlardan silahlanmaq üçün istifadə etməyə çalışır. Ermənistanda hakimiyyət də, sadə vətəndaşlar da revanşist düşüncələrə Azərbaycana qarşı müharibəyə hazırlaşır”.

Bunu Milli Məclisin martın 5-də keçirilən iclasında deputat Fəzail Ağamalı deyib. Deputat bildirib ki, nə qədər ki Ermənistan güclü şəkildə silahlanmayıb, biz hərbi əməliyyat aparıb işğalda olan 8 kəndi torpaqlarımıza birləşdirməliyik: “Düşüncələrimə görə, hadisələrin gedişi heç də xoşagələndir. Cənublu soydaşlarımıza müraciət edərək deyirəm ki, Vətən müharibəsində olduğu kimi, müxtəlif ölkələrdən İran vasitəsilə Ermənistanı silahlandırmaq üçün iradələrini ortaya qoysunlar. Azərbaycanın apardığı siyasət sülhpərvər, beşəri dəyərlərə söykənən siyasətdir”.

həmişə ki, Paşinyan da Qarabağda separatizmin və erməni silahlı qüvvələrinin qalması maraqlıdır. Ancaq saxlamağa gücü çatmazdı. Son 3 ildə onun Qarabağla əlaqəsi sıfıra enmişdi. Nəticədə antiterror

əməliyyatı ilə Ermənistanın götürdüyü və yerinə yetirmədiyi öhdəlik ordumuz tərəfindən icra olundu, “boz zona” təmizləndi”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

Sair, naşir, dramaturq, ictimai və dövlət xadimi, Azərbaycan Respublikasının birinci dərəcəli dövlət müşaviri, fəvqəladə və səlahiyyətli səfir, Əməkdar incəsənət xadimi, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sabiq sədri, Hidayət Orucov “Yeni Müsavat”a müsahibə verib.

Müsahibəmiz Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin birinci sədri Rafiq Əliyevin Bakupost.az saytına açıqlamaları, daha da konkretləşdirsək, Hidayət Orucov haqqında dedikləri ilə bağlıdır. R.Əliyev deyib: “Dini bilən adam Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinə sədr olmalıdır. Bu vəzifədə birinci 5 il mən işlədim. Mən dini də, ərəb dilini də bildirdim. Təxminən 5 il ərzində dövlət konsepsiyası hazırladıq və müəyyən işlər gördük. Daha sonra həmin vəzifəyə Hidayət Orucov təyin olundu. O, nə dini, nə də siyasəti bilirdi. Hidayət Orucov 9 il bu vəzifədə işlədi, lakin bu müddət ərzində onun gördüyü hər hansı işi qeyd edə bilmirəm. Çünki ədəbiyyatşünas idi və ancaq yazı-pozu ilə məşğul olurdu”. Bu kimi fikirlərin “Yeni Müsavat”da dərcindən sonra Hidayət Orucovun fikirlərini öyrəndik. Sabiq komitə sədri “Yeni Müsavat”a sensasion açıqlamalar verdi. Müsahibəni təqdim edirik:

- Hidayət müəllim, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinə sizdən əvvəl rəhbərlik etmiş professor Rafiq Əliyev mətbuata açıqlamasında bildirib ki, Hidayət Orucov nə dini bilirdi, nə də siyasəti. İlk baxışdan çox sərt yanaşmadır. Bu yanaşma ilə tanış olan şəxs anı olaraq qarşıqlıq münasibətlərdə uyğunsuzluq elementləri axartmalı olur. Bildiyimizə görə, kəşşən, toqquşan maraqlarınız da yoxdur... Elə isə sələfinizin illər sonra belə bir mövqedən çıxış etməsinin səbəbi nədir? Bu fikirləri necə qəbul etdiniz?

- Əvvəla, mənim xarakterim və mənəndən qabaq, mənəndən sonra işləyənlərə münasibətim belədir ki, hara təyinat almışam, işləməyə getmişəm, keçənlərə fikir verməmişəm, o barədə bir kəlmə danışmamışam. O cümlədən Rafiq Əliyevin o komitəyə rəhbərlik etdiyi illərlə bağlı... Getdim, həmin gün kollektivə dedim ki, biz bundan sonra belə işləyirik və ilaxır. Bir də o, vəzifədən gedəndən sonra yenə də o barədə heç nə danışmamışam. Heç vaxt! Mən indiyə kimi neçə yaradıcılıq, siyasi, diplomatik, yüksək

Hidayət Orucovdan sensasion açıqlamalar

Dini Komitənin sabiq sədri: “Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsində işə başlayanadək inanmazdım ki, Azərbaycanda belə antidövlət komitəsi ola bilər”

“Rafiq Əliyev sədr təyinatınadək bir gün də olsun dövlət qulluğunda işləməyib, özünü elə aparır ki, guya dövlət siyasətini bilir...”

məsul vəzifələr daşımışam, heç vaxt nə mənəndən əvvəlki, nə də mənəndən sonrakı haqqında danışmamışam. Yaxşılıq olanda şübhəsiz ki, demişəm. Məndən sonra işləyənlər də mənim haqqımda xoş sözlər deyiblər ki, “biz gəldik, o prosesləri davam elədik” və ilaxır. O cümlədən Mübariz Qurbanlı sədr gələndən sonra mənə də dedi ki, mən sizin işləri, sizin islahatları burada davam etdirirəm. Mənə bunu kollektivdən də dedilər. Yeni Mübariz Qurbanlı kollektiv qarşısında da demişdi ki, o, Hidayət Orucovun işlərini davam etdirir.

- Elşad İsgəndərov da sədr oldu...

- O, qısa müddət işlədi. Dediym kimi, mənim, ümumiyyətlə, iş üslubum budur. O cümlədən Rafiq Əliyev haqqında da... Əvvəllər də bir-iki dəfə mətbuatda nə isə dedi - mənim Dövlət Komitəsindən təzə gedən vaxtlarımda - əhəmiyyət vermədim. Heç indi də əhəmiyyət verməzdim. Amma indi elə yalanlar, uydurmalar, şər, böhtan deyib, elə qeyri-ciddi, nə keçmiş sədrə, nə professora yaraşan ifadələr işlədib ki...

Bu, məni çox təəccübləndirdi. Onu da deyim ki, Dövlət Komitəsinə sədr gedəndə də təəccüblənmişdim. İnanmazdım ki, Azərbaycanda elə antidövlət komitəsi var. Məndən 5 il qabaq o komitə Ulu öndərin sərəncamı ilə yaradılmışdı. Getdim, orada Dövlət Komitəsinin fəaliyyəti, statusu, görəcəyi işlərlə bağlı heç nə görmədim. Bir daha təkrarla yıram, mən inanmazdım, həm də təsəvvür eləməzdim ki, Azərbaycanda elə antidövlət komitəsi var.

- Nəyə əsasən bu qənaətə gəlmişdiniz?

- Orada dövlət siyasətinin din sahəsində həyata keçirilməsi ilə bağlı... O zaman Azərbaycanda situasiya çox mürəkkəb idi, çox ciddi problemlər var idi. Yəni xarici missionerlərin ölkəmizə axını, onların təmsil olunduqları ölkələrdəki dövlət-din münasibətlərini burada təbliğ etmələri, İslam dəyərlərini özələrinə məxsus şəkildə yaymağa cəhd etməsi, Azərbaycan üçün ənənəvi olmayan və Azərbaycan xalqının heç vaxt qəbul etmədiyi radikal təriqətlərin, mövhumatın

burada yayılması və ilaxır. Bu məsələlərlə bağlı demək olar ki, heç bir iş görülmürdü. Əksinə, müəyyən adamlar da bu istiqamətdə heç nə deyildilər. Hətta xarici missionerlərə şərait yaranlar da istisna olunmurdu. Ona görə deyirəm ki, dövlət siyasətinin həyata keçirilməsi ilə bağlı heç bir iş görülmürdü. Adama belə gəlirdi ki, bu, elə antidövlət komitəsidir. Mən buna çox təəssüfləndim.

- Komitəyə rəhbər təyin olunduğunuz zaman Rafiq

olmayıb, ticarətdə - “Azərıtıfəq”-in Ağdamdakı qurumunda işləyib. Əvvəla, yaxın qohumu ora işə götürmək olmaz, bu, öz yerində. Digər tərəfdən, “Azərıtıfəq”-in keçmiş işçisi siyasi bir qurumda, Dövlət Komitəsində, günün yarısından çoxunu sədrin yerinə necə işləyə bilər? O vaxt məlum oldu ki, bu adam 5 il komitə sədri işlədiyi dövrdə onun əsas diqqəti özünün maddi biznes maraqlarına yönəlib. Məsələn, “İrşad” hoteli tikdi, telefon şirkəti yaratdı və ilaxır.

Əliyevin özü ilə bu barədə danışdınız mı?

- Xeyir, onun özü ilə heç bu barədə danışmaq istəmədim. Onunla bu haqda danışmağın heç bir mənası yox idi. Çünki o artıq işdən çıxarılmışdı. Lap dözülməzi o idi ki, bu, ümumiyyətlə, Dövlət Komitəsinin işi ilə məşğul olmurmuş. Mən orada fəaliyyətə başlayandan sonra əməkdaşlar dedilər ki, o, saat 11-12-də işə gəlmiş, günorta 1-də, uzaqbaşı 2-də çıxıb gedirmiş və ondan sonra qayıtmırmış. Dövlət Komitəsinin idarə edən maliyyə şöbəsinin müdiri onun yeznəsi imiş. Onun siyasətlə, dinlə heç bir əlaqəsi

- “İrşad” onundur?

- Əlbəttə, onundur. İndi bilmirəm o hotel qalır, qalmır? Bu vəsait onda haradan idi? Kimin hesabına hotel tikirdi? Hətta Ulu öndər bir müşavirədə ondan soruşdu. Dedi siz o hoteli haradan tikmisiniz? Bu cavab verdi ki, dostlarım kömək edib. Ulu öndər qayıtdı ki, mənim də dostlarım çoxdur, heç mənə kömək eləmir. Mən onda Azərbaycan Respublikasının dövlət müşaviri idim. Bu, Ulu öndərin çox özünəməxsus, çox yüksək səviyyəli və konkret istehzası, sərt tənqidi idi. Necə yeni dostlarım kömək elədi, hotel tikdim və

ilaxır... Bilirsiniz, belə işlərlə məşğul olan adam, əvvəla, mətbuatda deyir ki, Hidayət Orucov nə dini bilirdi, nə siyasəti. Hidayət Orucov o komitəyə gələndən qədər 14 il Azərbaycan Respublikasının milli siyasət məsələləri üzrə dövlət müşaviri olub. Ümumiyyətlə, necə demək olar ki, 14 il ölkənin dövlət müşaviri olan adam siyasəti bilmir? Üstəlik, bu 14 ilin təxminən 10 ildən çoxu dini siyasət mənim kurasıyamdadır. Yəni dövlət müşaviri olaraq dini siyasətə mən məsul olmuşam. Arada 3-4 il o zamankı Prezident Aparatında ayrı qurum baxdı dini siyasətə. İkinci tərəfdən, bu qədər işləyəndən sonra dini necə bilməmək olar? Axı Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri siyasi vəzifədir, dövlət siyasətini həyata keçirən qurumdur. Dövlət siyasəti nədir? Azərbaycan Konstitusiyasıdır, “Dini etiqad azadlığı haqqında” Qanundur, digər qanunlardır, cənab Prezidentin siyasətidir, onun çıxışlarından gələn tezislərdir və sair. Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri dini ayinlərə rəhbərlik eləmir. (Gülür). Tutaq ki, hansı molla, ya axund necədir, buna baxmır. Bu məsələlərdən yana dini mərkəzlər var. Əlbəttə, Dövlət Komitəsində də bu işlərlə hər gün məşğul olan ilahiyatçı sədr müavini, müvafiq şöbə, peşəkar, ixtisaslı əməkdaşlar var. Rafiq Əliyev Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinə gələncən bir gün də olsun dövlət qulluğunda işləməyib, özünü elə aparır ki, guya bu, dövlət siyasətini bilir. (Gülür). Özü də deyir dini də bilir, ərəb dilini də... Hidayət Orucov isə nə dini bilir, nə də siyasəti. Əvvəla, o, Hidayət Orucovla imtahan aparıb, görsün dini, ya siyasəti bilir-bilmir? Sonra ərəb dilini bildiyini deyir, komitəyə ərəb dili müəllimi gedibmiş, ərəb dili dərsi deyəcəkmiş? Siyasi vəzifədə bir gün işləməyən adam siyasəti necə bilə bilər? Dövlət Komitəsinin belə acınacaqlı vəziyyətində mən ora sədr getdim. Hər şey yenidən başladı. Yeni yaranan Dövlət Komitəsinin peşəkar səviyyədə yaratmaq... Ulu öndərin sərəncamı ilə yaradılan komitəni onun acınacaqlı günə qoyduğu vəziyyətdən çıxartmaq çətin olacaqdı. Bunu orada hiss etdim. Amma ardıcıl fəaliyyət, mübarizə getdi, çox gərgin vaxtlar oldu.

- Nə kimi dəyişikliklər etdiniz?

(Davamı növbəti sayımızda)

□ Elşad PAŞASOY, Foto: “YM”

Ombudsmana 8 mart arzularım

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

İnsan haqları üzrə müvəkkil (ombudsman) Milli Məclisdə 2023-cü ilin hesabatını verərkən keçən il idarəyə müraciətlərin artdığını söyləmişdir. 2022-ci illə müqayisədə 2023-də müraciətlərin sayı 10 faiz artaraq 29411 olmuşdur.

Görəsən, uca millətimizin dərdi nədir? Niyə onlar ombudsmanın qapısında özlərinə dərman axtarırlar? 30 min şikayət, üstəlik 1 idarəyə - çox deyilmi? Bəs başqa idarələr nə işlə məşğuldur? Məsələn, Prezident Administrasiyasında məktublara baxan Süleyman müəllim yalnız təşəkkür və təbrik teleqramlarının statistikasını aparırmı?

Əlbəttə, bunlar hamısı ritorik suallardır. Mən bu sualların hamısının cavabını bilərəm. Uca xalqımız da əsasən bilir. Bəs niyə ombudsmanı yorurlar?

Sözgəlişi, keçən il elə bu vaxt Səbinə xanım (milli ombudsmanımızın ismi-şərifli böylədir) Milli Məclisdə hesabat verərkən qərribə rəqəmlər açıqlamışdı. Məsələn, demişdi ki, Azərbaycanda istintaq təcridxanaları basabasdır. "28 May" metrosu kimi (bunu mən deyirəm, hesabatda yoxdur - Z.H.) Rəqəmləri də göstərmişdi: Bakı İstintaq Təcridxanası 2500 nəfərlikdir, lakin orada 3500 nəfər saxlanılır. Şüvəlan türməsi - adam yeri 1050, saxlanan dustaq - 1400. Gəncə türməsi - 700 yerlik, saxlanan 800.

Təqsirləndirilən şəxsləri faktiki üst-üstə saxlayırdılar. Bir çarpayıda iki nəfər yatırdı. Bunun nə qədər axmaq vəziyyət olduğunu mən əsgərlikdə görmüşəm. Sanitar hissədə 6 çarpayı vardı, ancaq xəstələrin sayı 30-a yaxın idi. İnsan nədir, heç toyuğu da belə şəraitdə saxlamaq olmaz. Tünlükdən ölərler.

Görəsən, Səbinə xanımın tənqidi çıxışı ötən ildən bəri vəziyyətə müsbət təsir etmişdirmi? Bəlkə inanmazsınız, ancaq edib! Noyabrda Umbakıda 1300 yerlik təze istintaq təcridxanası açılıb. Deməli, ən azı Bakıdakı 1500-ə yaxın artıq dustağın çoxunu ora göndərmək mümkün olub. Mənim hökumət nümayəndələrinə tərif yazmaqdan zəhləm gedir, lakin sanki mənə elə gəlir ki, zənnim məni aldatmırsa, yanılmıramsa Səbinə xanım Elmira xanıma nisbətə daha yaxşı ombudsmandır. Onu qarşıdan gələn 8 mart münasibətilə təbrik edirəm. İnşallah, işi getdikcə azalsın, bekar qalsın, amin!

Hər kəs öz işini məsuliyyətlə görse yaxşı olar. Ancaq bəzən elə qərribə işlərə rast gəlirik... Dünnən qəzetdə bir əski məhkəmə hakiminin jurnalistlərdən giley-güzarını oxudum. Deyir ağızlarına gələni yazırlar, məsuliyyət hissi yoxdur, hakimlərin qətnaməsinə təsir etmək istəyirlər, COVID-19-u jurnalistlər düzəldib və sairə (axıncını mən üstünə qoydum, axı mən də jurnalistəm). Bu adamın adını ilk dəfə oxuyurdum, marağıma gəldi ki, görəsən, hansı yuvanın quşudur. Google-da axtarış verdim. Məlum oldu hakim qaçaşımız haqda internetdə ortaya çıxan xəbər-ətlər yalnız nepotizm - qohumbazlıq mövzularındadır. Oğlunu hakim qoydurub, yeznəsi hakimdir, arvadı aparatda işləyir, qızı filan məhkəmədə... Fısıqırq bir şey. Elə zənn edirsən Koza Nostra təşkilatı qurub rəhmətliyin oğlu... Ancaq bizə mız qoyur. Ağız büzür. İmkani olsa, əski taxta çekici əlində qalsaydı başımızı dəşərdi. Əllərinə fağır jurnalistlər düşüb, gələn də vurur, gedən də.

Jurnalist teması açılmışkən... Sırağün Gəncə icra hakimiyyətində tuthatut xəbərləri yayıldı. İcra başçısının müavinləri korrupsiya üstündə damlanıb və sairə. Üstündən az keçməmiş prokurorluq xəbəri yayanlara xəbərdarlıq elədi. Deyir dəqiqləşdirib, hər tərəfin mövqeyini öyrənib yazın. Lap gözəl. O zaman buyur, xəbər ver. Sizin yoxlamanız deyilmi? Bəs idarənin xəbəri necə oldu? "Yoxlamanın nəticələri haqda əlavə məlumat verəcəyik". Vəssalam. Bunu mən belə anladım ki, tələsməyin, tutduğumuzu özümüz açıqlasaq yazarsınız. Sanki pişiyimiz oğlan doğub, muştuluğu birinci kim istəsə qabağa düşəcəkmış.

Bəlkə belə tuthatut xəbərləri qəsdən yayılır, sonra təkzib edilir? Marketing tədbiri kimi.

Allah bilir. O da bizə açıqlama vermir. Axıncı insan hüquqları hesabatından da 1400 il keçir.

"Avropa Şurası Parlament Assambleyasında Azərbaycanı qarşı qərəzli və çirkin kampaniya aparılır". Bunu Prezident İlham Əliyev martın 4-də Bolqarıstan Xalq Məclisinin sədri Rosen Dimitrov Jelyazkovu qəbul edərkən deyib.

Dövlət başçısı Azərbaycanın beynəlxalq hüququn prinsiplərinə uyğun olaraq öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpa etdiyini bildirib. Bundan sonra bir sıra Avropa təsisatları tərəfindən Azərbaycana qarşı genişmiqyaslı kampaniyanın başlandığını və bunun qərəzli xarakter daşdığını qeyd edib. Avropa Şurası Parlament Assambleyasında Azərbaycana qarşı qərəzli və çirkin kampaniyanın aparıldığını deyən dövlətimizin başçısı bu cür yanaşmanın nümayəndə heyətimiz üçün dözülməz olduğunu vurğulayıb. Bu ədalətsizliyə qarşı bir sıra ölkələrin parlamentləri tərəfindən mövqenin ifadə olunduğunu qeyd edib".

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyev ötən həftə Alman İqtisadiyyatının Şərq Komitəsinin sədri Mixael Harmsın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini Bakıda qəbul edərkən də AŞ PA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin səs hüququndan məhrum edilməsi məsələsinə toxunub. Prezident İlham Əliyev bəyan edib ki, əgər bir il ərzində ölkəmizi AŞ PA-da təmsil edən nümayəndə heyətinin hüquqları bərpa olunmazsa, Azərbaycan bu qurumdan tamamilə çıxmaq barədə məsələyə ciddi şəkildə baxacaq.

Maraqlıdır, Azərbaycanın AŞ PA-nı birdəfəlik tərk etməsi həm bu quruma, həm də ölkəmizə necə təsir edə bilər? Belə bir qəti qərarın verilməsi Azərbaycana fayda verər, yoxsa zərər? Azərbaycanın AŞ PA-nı tərk etməsi Avropanın bu təsisatı üçün nə demək olacaq? Azərbaycanın olmağı bir məkanda düşmənlərimiz bizə qarşı fəallıqlarını artırmaqları? Bakının AŞ PA ilə bağlı dediklərinə niyə reaksiya yoxdur?

Demokratik Maarifçilik Partiyasının sədri, deputat Elşən Musayev Azərbaycan tərəfin sona qədər haqqını müdafiə etdiyini söylədi: "Əlbəttə, AŞ PA-da Azərbaycana qarşı edilənlər açıq riyakarlıq nümunəsidir və riyakarlığın məhz belə həddinə beynəlxalq təsisatlarda nadir rast gəlinir. Amma AŞ PA səbəbsiz-filansız, heç bir dəlil göstərmədən həmin həddə qədər irəlilədi və hətta onu keçdi də. Üstəlik, nümayişkəranə şəkildə. Absurd formada! Keçdi və bununla da ilk öncə öz dəyərlərinə, beynəlxalq hüququn prinsiplərinə xəyanət etdi.

Onlar əvvəl-əvvəl düşüncürdülər ki, biz bu təzyiqin qarşısında duruş getirməyərək geri çəkilecəyik. Amma burada da yanlışdılar. Çünki hesabladıklarının tam tərsi oldu. Azərbaycan nümayəndə heyəti öz haqqını sona qədər

Sonunda kim peşman olacaq: Strasburq, yoxsa Bakı...

Azərbaycanın AŞ PA-da üzvlüyünü dayandıracağı haqda xəbərdarlıqlarına Avropa təsisatından niyə reaksiya yoxdur?

müdafiə etdi, yeterincə məğrur davrandı, kəskin sözünü dedi, mətbuat konfransı keçirərək Avropanın riyakarlığını, ikiüzlülüynü ifşa etdi, onların nadanlığını faktlarla, sübutlarla üzlərinə çırpdı və yalnız bundan sonra binadan uzaqlaşdı".

Deputat Avropa Şurasının itkilərinin çox olacağını da qeyd etdi: "Orasını dəqiq deyə bilmərəm ki, biz Avropa Şurasından uzaqlaşmaqla nə itirə bilərik. Amma dəqiq bildiyim budur ki, Avropa Şurasının itkiləri bizdən çox-çox daha böyük olacaq. Azərbaycan kimi etibarlı tərəfdaşı, sülhpərvər dövləti, dünyanın global problemlərinin həllində daim təşəbbüskar kimi çıxış edən ölkəni özündən uzaqlaşdırmaqla AŞ PA heç nə qazana bilməz. Əksinə, belə olan halda AŞ PA-nın nüfuzuna ciddi zərbə dəyəcək, ona olan etimad və inam qat-qat azalacaq, üzv dövlətlər daha AŞPA-nın təmsilində ədalət, haqq axtarışına çıxmıyacaq və ən əsas məsələ: onu tərk edənlər ilbəlil çoxalacaq.

AŞ PA, əlbəttə, nəyəsə irad tuta bilər. Tövsiyə də verə bilər. Amma o, bu şəkildə üslubla, diktə dili ilə danışa bilməz. O, əmr edə bilməz. Səbəbsiz yerə isə heç nə edə bilməz! Bir il müddət tamam olandan sonra proseslər hansı istiqamətdə gedəcək, hələ ona proqnoz verməkdə çətinlik çəkirəm. Amma hər nə olursa-olsun, bütün ehtimallara hazırıq və bizə qarşı riyakarlıq, ədalətsizlik, qərəzlilik nümayiş etdirənlərin də cavabını hər fürsətdə və situasiyada vermək iqtidarındayıq".

BAXCP sədrinin müavini, politoloq Elçin Mirzəbəyli bu qurumu tərk etsək belə, bunun Azərbaycana ciddi təsirinin olmayacağını düşünür: "Azərbaycan Av-

ropa Şurasını birdəfəlik tərk edə bilər. Ölkəmizə qarşı bugünkü ədalətli mövqə sərgiləməyən, ərazi bütövlüyünə, suverenliyimizə beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərindən çıxış edərək dəstək verməyən Avropa Şurasını və onun Parlament Assambleyasını tərk etməyimiz bu təsisatın öz mahiyyətinə qayıtmasına, yeni tamamilə "xristian klubu"na çevrilməsinə yol açar bilər. Qeyd edirəm ki, Azərbaycanın vaxtilə Avropa Şurasına üzv olmaqda əsas məqsədi həmin dövrdə işğal altında olan ərazilərimizin azad edilməsi, bu təsisatın BMT qənamələrinin icrasına dəstək verəcəyi ehtimalı ilə bağlı olub. Ölkəmiz ümid bəsləyib ki, bizimlə yanaşı Ermənistanın da Avropa Şurasına üzvlüyü iki ölkə arasında münasibətlərin normallaşmasına, işğala son qoyulmasına, Cənubi Qafqazda davamlı sülhün əldə olunmasına töhfə verə bilər. Lakin bu müddət ərzində Avropa Şurası və onun Parlament Assambleyası nəinki ölkəmizin ərazi bütövlüyünə dəstək verməyib, əksinə, Ermənistanın maraqlarının müdafiəçisi kimi çıxış edib, Gürcüstan, Ukrayna və Moldovanın ərazi bütövlüyünün, suverenliyinin bərpası ilə bağlı birmənalı mövqə sərgilədiyi halda, Azərbaycana qarşı riyakar davranış nümayiş etdirib. Bu illər ərzində hər dəfə Azərbaycanda ölkənin beynəlxalq nüfuzunun yüksəldilməsinə xidmət edən mühüm bir tədbir keçiriləndə, dövlətimiz mühüm siyasi proseslərin ərəfəsində olanda biz Avropa Şurası Parlament Assambleyasının qərəzli, böhtan və qaraxma xarakterli hücumlarının şahidi olmuşuq. Bu baxımdan da bu qərəz "yuvası"ni tərk etməyimiz bizə hər hansı bir forma-

da təsir göstərməyəcək, əksinə, Avropa Şurasının nəinki Cənubi Qafqazdakı, bütövlükdə postsovet məkanındakı mövqelərini zəiflədəcək, sözügedən təsisatın mərhələlərə Avrasiyanın əhəmiyyətli hissəsindən "əlinin üzülməsi-nə" zəmin yaradacaq və istisnasız olaraq, sözügedən məkanda alternativ əməkdaşlıq platformalarının yaranmasına yol açacaq, mövcud olanları isə gücləndirəcək. Avropa Şurası Parlament Assambleyasının təxribatlarının son nəticəsi Avropada qütbləşmənin dərinləşməsinə və vahid əməkdaşlıq platformalarının sıradan çıxmasına zəmin yarada bilər. Düşmənlərimizin bizim olmadığımız məkanda fəallaşacağı ehtimalına gəldikdə isə mahiyyət etibarilə onlar onsuz da "fəaldırlar" və ölkəmizin bu təsisatda qalması, yaxud oranı tərk etməsi, prinsipcə heç nəyi dəyişməyəcək. Qənaətimə görə, artıq Avropa məkanında okeanın o tayından idarə olunan, yaxud 2-3 ölkənin maraqlarını ifadəçisinə çevrilən təsisatların fəaliyyətinin boykot olunmasına, regional əsaslarla yenilərinin yaradılmasına ehtiyac var".

Politoloq məsələyə reaksiya verilməsinə də toxundu: "Bakının AŞ PA ilə dediklərinə reaksiyanın olmamasına gəldikdə isə, bu zaman alternativ bir sual ortalığa çıxır: reaksiyanı kim verəcək? Avropa Şurası postsovet məkanını tamamilə öz təsir dairəsinə salmaq istəyən bir neçə ölkənin maraqlarına xidmət edən qurumun fəaliyyətinin boykot ortadadır. Şuraya üzv olan dövlətlərin əhəmiyyətli hissəsi dirijor çubuğu ilə idarə olunur. Nə zaman icazə verilərsə, reaksiya da olacaq".

□ **Cavanşir ABBASLI**
"Yeni Müsavat"

Ötən həftəsonu Ermənistanda xüsusi tapşırıqlar üzrə səfir Edmon Marukyanın qəfildən, “xarici siyasət məsələlərində fikir ayrılığı” səbəbindən istefa verməsi ciddi müzakirə mövzusu olub. “Yeni Müsavat” bildirir ki, əksər erməni politoloqlar bu istefanın ərizədə göstərilən kimi olmasını mümkünsüz sayır. Çünki Marukyan heç vaxt müstəqil fikir sahibi olmayıb və yalnız tapşırıqları icra edib. Onun gözlənilmədən istefası da Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərində “barışmaz mövqeyi ilə” bağlı deyil. Bəs Marukyanın istefasının səbəbi nədir?

Erməni siyasi şərhçi Avetis Babacanyan düşünür ki, Nikol Paşinyan ona istefa ərizəsi yazmağı təklif etməklə, əslində Marukyanı “xarici siyasət üzrə xüsusi tapşırıqlar üzrə səfir” vəzifəsindən alaraq, daxili siyasət üzrə “xüsusi tapşırıqlar yerinə yetirən şəxs” təyin edib. Belə ki, Marukyan qısa müddətdə Paşinyanın əsas tənqidçisi olacaq, Rusiya ilə münasibətlərin inkişafının tərəfdarı kimi çıxış edəcək, nəhayət, seçkilərə partiyasını gücləndirərək aparacaq və rusiyayönümlülərin səsini parçalamağa nail olacaq. Marukyan həm də Rusiya ilə əlaqələr quraraq, Paşinyana məxfi xəbərlər və Rusiyanın gizli oyunları haqda məlumat daşımaqla məşğul olacaq. Belə desək, Nikol Edmon vasitəsilə “rusiyyayönümlü cib müxalifəti” formalaşdırır, əsl ruspərəstlər arasında parçalanmaya səbəb olur, onların seçkidəki səslərinin bir hissəsi Marukyana gedir, nəticədə Moskvadan təlimat alan müxalif partiyalar arasında təmərküzləşmə baş vermir.

Bu mövzuda ermənilərin “Hraparak” nəşri də yazır ki, Marukyanın fevralın 29-da səfir postundan istefa verməsinin səbəbi ölkədə keçiriləcək növbədənəkar seçkilərlə bağlıdır. Nəşrin yazdığına görə, Paşinyan-Marukyan tandemi “saxta fikir ayrılıqları” yaratmağa çalışır ki, qarşıdan gələn seçkilərdə Edmonun rəhbərlik etdiyi “Parlaq Ermənistan” özünü müxalifət kimi göstərərək parlamentə daxil olsun. Qəzet qeyd edir ki, “Paşinyan bununla da idarə olunan və proqnozlaşdırıla bilən müxalifət formalaşdırır”. Xatırlatmaq yerinə düşər ki, fevralın 29-da Marukyan xüsusi tapşırıqlar üzrə səfir vəzifəsindən istefa ərizəsini Ermənistanın baş nazirinə təqdim edib. O qeyd edib ki, son vaxtlar fundamental siyasi məsələlərə baxışdakı fərqliliklər onun “xarici siyasət cəbhəsində” iştirakını davam etdirməsinə qeyri-mümkün edib. O, fərqlərin nədən ibarət olduğunu açıqlamayıb.

Lakin həqiqətənmə Paşinyan anti-Azərbaycan mövqeli şəxsləri “təmizləyir”, yoxsa erməni mediasının və analitiklərinin dediyi kimi, erkən seçkilərə hazırlaşır, sistem müxalifəti yaradır? Ümumiyyətlə, növbədənəkar seçkidə Paşinyan uduzarsa, yoxsa Rusiya aranı qatar?

“Yeni Müsavat”a danışan Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyası Mərkəzi İcra Aparatının rəhbəri Samir Əsədli hesab edir ki, Marukyanın istefası erməni mətbuatının təqdim etdiyi kimi ola bilər, lakin böyük ölçüdə dəyişiklik yaratmayacaq. S.Əsədlinin sözlərinə görə, əvvəllər də Paşinyan

Paşinyan yeni seçki oyunu qurur - məqsədi budur...

Erməni baş nazir “cib müxalifəti” yaradır və səfir Marukyan bu prosesdə önə verilir - ekspertlərin rəyi

Edmon Marukyan

kabinetini Qarabağ və Azərbaycan məsələlərinə görə tərk edənlər olub: “Xarici işlər naziri Ara Ayvazyan var idi, Paşinyanla fikirləri üst-üstə düşmədiyi üçün istefa verdi. Keçmiş müdafiə naziri də komandada yer almadı. Marukyan son dövrlərdə hakimiyyətin mövqeyini bölüşmürdü. Amma onun yerini doldurmaq Nikol üçün çətin olmayacaq”.

Partiya funksioneri Marukyanın iqtidarı təlimatı ilə “rus müxalifəti”nin içinə daxil olacağını istisna etmir: “Ermənistanda anti-Rusiya ovqatı güclənir. Qarabağdakı nəticələrdən sonra xalqın Rusiyaya inamı ölüb. Paşinyan kabineti də bu ictimai rəyi körükləyir. Onlar Rusiyanın Ermənistanda hərbi varlığına son qoymaq istəyirlər. An-

caq bu çoxkombinasiyalı oyunda manevr üçün Paşinyana əlini gücləndirməyə müxtəlif siyasi gedişlər lazımdır. Bunun üçün şahmat masasında fərqli fiqurlardan istifadə edə bilər. Mümkündür ki, Marukyan da səhnədə bu rolu alsın və ruspərəst müxalifət içində parçalanma, qovğa yaratsın. Bu işdə amerikalı diplomatların da Paşinyan komandasına verdiyi məsləhətlər az deyil”.

“Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğluna görə, Marukyanın istefa verəcəyini haradasa proqnozlaşdırmaq mümkün idi, çünki bu müddət ərzində Paşinyan və hökumət üzvlərinin açıqlamalarına tərs olan çıxışlar edirdi, Azərbaycanın əleyhinə daha sərt ittihamlar səsləndirirdi: “Paşinyan hökumətinin başqa ayrılmalarının da olması ehtimallar içərisindədir. Lakin hələ ki Ermənistan baş naziri öz komandasını qorumağı bacarır. Komandada eyni çıxışlar edən və mövqe sər-

giləməyə çalışan dörd əsas fiqur var. Bunlar baş nazir Nikol Paşinyan, parlamentin sədri Alen Simonyan, xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan və Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryandır. Hələ ki sadaladıqlarımız arasında fikir ittifafı yoxdur. Marukyana gəldikdə isə o, müxtəlif partiyaların üzvü və xarici işlər nazirinin müavini olub. Ona görə də Marukyan özünü siqortalamaq naminə hökumətin Azərbaycanla bağlı siyasətini bölüşmədiyi üçün komandadan ayrıldığını deyəcək. Daşnaklar və digər radikal qüvvələr Marukyanı öz tərəflərinə cəkməyə çalışacaqlar. Həmin qrupların içərisində hökumətdən ayrılanlar və ya əvvəllər ən yüksək vəzifədə olanlar var. Lakin bu, heç nəyi dəyişməyəcək. Marukyanın istefasının Paşinyanın mövqelərini zəiflətməsi və ya Azərbaycanla danışıqlara təsiri inandırıcı deyil”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

Gürcüstan Tiflisdə sülh masası qura bilmir - səbəblər

Qonşu ölkədə danışıqların təşkil olunması imkanları ilə bağlı Azərbaycan ən yüksək səviyyədə mövqe ortaya qoyub, amma Ermənistan...

Gürcüstan Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsi danışıqları üçün öz platformasını təklif edir. Bu barədə Gürcüstanın xarici işlər nazirinin müavini Laşa Darsaliya Antalyada başa çatan diplomatik forumda deyib. Nazir müavini qeyd edib ki, Tiflis üçün regionda sülh vacibdir və gürcü tərəfi İrəvan və Bakının razılığa gələcəyinə və bundan hər iki tərəfin faydalanacağına ümid edir.

Xatırladaq ki, Azərbaycan prezidenti Gürcüstanda olarkən, onların o zamankı baş naziri ilə görüşən zaman sülh danışıqlarının Gürcüstanda təşkil olunmasını təklif etmişdi. Ekspertlərə görə, Ermənistan bu təklifə reaksiya verməyib, çünki İrəvan müstəqil qərar qəbul edə bilmirlər. Bakı da əslində xüsusi maraq göstərmir. Niyə?

Deputat Bəhruz Məhərrəmov dövlət başçısının bu yöndə etdiyi son çıxışlardan sitatlar gətirdi: “Prezident İlham Əliyev bu ilin fevral ayının 14-də andıçmə mərasimində yeni dövrün yol xəritəsini, o cümlədən yeni xarici siyasət kursumuzun konturlarını bəyan etdi. Dövlət başçımız parlament tribunasında Azərbaycan-Ermənistan münasibətlə-

rinə məqsədli formada ən son-da yer ayırdı və açıq formada bildirdi ki, artıq Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin əhəmiyyətini süni şəkildə şişirtməyə ehtiyac yoxdur. Əlbəttə, Ermənistan bizim qonşumuzdur, istənilən halda xarici siyasətimizin müəyyən istiqamətlərində bu amil nəzərə alınır, amma Azərbaycanın qələbəsi ilə ələ hərbi-siyasi konfiqurasiya formalaşmış ki, bütövlükdə Ermənistan bizim xarici siyasətimizin vacib hissəsi deyil. Bəli, biz sülh arzulanır, cənab İlham Əliyevin də bəyan etdiyi kimi, sülh istəmə-

səydik, 5 prinsipdən ibarət şərtləri də irəli sürüb proses başlatmazdıq. Lakin Ermənistan unutmamalıdır ki, bu sülh daha çox İrəvana lazımdır. Çünki biz sülh yolu ilə əldə edəceyimiz situasiyaya nail olmuşuq. Daha ciddi hədəflərimiz və ötən dövrdən fərqli prioritetlərimiz var və Ermənistanla münasibətlərə xüsusi resurslar xərcləmək artıq Azərbaycanın maraqlarına cavab vermir. Əgər İrəvan iradə göstərsə, sülh prosesinə hazır olarsa, o zaman yaxın qonşu kimi İrəvana münasibətdə xarici siyasət kursumuza təkrar baxa bilərik.

O ki qaldı Gürcüstanın vasitəçiliyi məsələsinə, dövlət başçısı da son görüşlərdən açıq formada bəyan etdi ki, Bakı-İrəvan münasibətləri beynəlxalq gündəliyin deyil, bu, ikitərəfli məsələdir. Proseslərin gedişi də göstərir ki, cənab İlham Əliyev faktiki olaraq bu məsələni beynəlxalq gündəlikdən çıxara bilib. Belə olan halda, yenidən vasitəçilik barədə düşünmək, buna resurs və enerji xərcləmək indiki situasiyada maraqlarımıza cavab vermir. Azərbaycan və Ermənistan arasında birbaşa təmas təcrübəsi var və bu baxımdan daha çox ikitərəfli formata köklənmək effektiv olar”.

AMİP Ali Məclisinin sədri, politoloq Rəşad Bayramov problemin Cənubi Qafqazda həll edilməsinə tərəfdardır: “Gürcüstanın Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsi danışıqları üçün öz platformasını təklif etməsi normal haldır. Bir tərəfdən rəsmi Tiflis bununla Cənubi

bi Qafqaz regionunda sülhün tərəfdarı olduğunu nümayiş etdirmiş olur, digər tərəfdən isə vasitəçi və ya ev sahibi qismində belə görüşlərin təşkili ilə beynəlxalq diqqəti özünə cəlb etmək imkanı əldə edir.

Azərbaycan olaraq biz də Cənubi Qafqaz ölkələri arasında problemlərin elə Cənubi Qafqazda həll olunmasının tərəfdarıyıq. Əgər rəsmi İrəvan ikitərəfli, birbaşa danışıqlardan çəkinirsə, bu danışıqlarda özünü rahat hiss etmərsə, İrəvana mütləq şəkildə masada üçüncü tərəfin də oturması lazımdırsa, o zaman Tiflis ən uyğun məkan olaraq görünür. Onu da qeyd edirəm ki, Tiflis artıq əsirlərin dəyişilməsi prosesində bir dəfə vasitəçi qismində iştirak da edib.

Sülh danışıqlarının Gürcüstanda təşkil olunması imkanları ilə bağlı Azərbaycan ən yüksək səviyyələrdə dəfələrlə mövqe ortaya qoyub, amma Ermənistan bununla bağlı müsbət qərar qəbul edə bilmir. Bunun da səbəbləri var. Birinci səbəb, Ermənistanın öz qərarlarında müstəqil olmaması ilə bağlıdır. Sülh danışıqlarını öz monopoliasına almaq istəyən Fransa, ABŞ kimi ölkələr və Avropa İttifaqı kimi qurumlar öz nəzarətlərində olmayan danışıqlardan çəkindikləri üçün Paşinyana hər hansı digər platformalarda danışıqlar aparmaması ilə bağlı təzyiq edirlər. Çünki bu güclər üçün Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşması deyil, öz maraqlarını təmin etmək vacibdir. İki ölkə arasında gərgin münasi-

bətlərin qalmasına öz maraqlarını təmin etmək imkanı kimi baxan və Ermənistandan alət kimi istifadə edən bu qüvvələr məhz bu baxımdan Paşinyana hər hansı digər platformada danışıqlar aparmaqla bağlı faktiki olaraq qadağa qoyublar. Paşinyan isə Ermənistanın maraqlarından deyil, ayrı-ayrı dövlətlərin maraqlarından çıxış edərək bu təzyiqlərə boyun əyir.

İkinci səbəb Gürcüstanın özünün separatçı rejimlərlə olan problemidir. Gürcüstan da Azərbaycan kimi uzun illər ərzində separatizmdən əziyyət çəkən ölkə olub və hələ də əziyyət çəkməkdə davam edir. Bu baxımdan rəsmi Tiflis Azərbaycanın problemlərini daha yaxşı başa düşdüyü bir reallıqdır. Yəni başqa sözlə desək, Gürcüstan hər nə qədər neytral vasitəçi olsa da, həm Ermənistan, həm də Azərbaycanla yaxşı ikitərəfli əlaqələrə malik olsa da, danışıqlar masasında məhz Azərbaycanın mövqeyini müdafiə etmək ehtimalı böyükdür. Hər halda, Ermənistan bu şəkildə düşünür və bununla bağlı ayrı-ayrı erməni ekspertlərin müxtəlif dövrlərdə açıqlamaları da olub.

Amma ümumiyyətlə götürsək bizim üçün hər hansı platformada danışıqların aparılması elə bir problem yaratmır. Biz istər Rusiyanın, istər ABŞ-in, istərsə də Almaniyanın təmsilində Avropa İttifaqının vasitəçiliyi və ya ev sahibliyi ilə danışıqlara hər zaman hazırıq.”

□ **Cavansir ABBASLI**
“Yeni Müsavat”

Martin 5-də Milli Məclisin növbəti plenar iclası spiker Sahibə Qafarovanın sədrliyi ilə keçirildi. Parlament sədri əvvəlcə Bakıda keçirilən Asiya Parlament Assambleyasının iclası haqqında deputatları məlumatlandırdı.

Cari məsələlər ətrafında çıxış edən **komitə sədri Zəhid Oruc** ölkə Prezidenti və onun ailə üzvlərinin şərəf və ləyaqətinə toxunan çıxışlarla bağlı tədbirlər görməyə çağırdı: "Dövlət başçısının şərəf və ləyaqətini qoruyan qanunvericilik işləmir və biz hər gün müxtəlif informasiya şəbəkələrində prezident və ailəsi əleyhinə sistemli hücumların şahidi oluruq. Xalqın müdafiəsini və təhlükəsizliyini hifz edən, o cümlədən Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanına qarşı informasiya terroru və şər-böhtan kampaniyası aparılır. Birinci şəxsi səbrini sənəğa çəkərək onu emosional qərarlara çəkmək istəyirlər".

Deputat Fəzail Ağamalı Azərbaycanı qarşı xain təxribatlardan bəhs etdi. **F.Ağamalı daha sonra güneyli bacı-qardaşlarımıza xitab etdi:** "Cənublu soydaşlarımıza müraciət edərək deyirəm ki, Vətən müharibəsində olduğu kimi müxtəlif ölkələrdən İran vasitəsilə Ermənistanı aparılan silahların qarşısını almaq üçün iradələrini ortaya qoyunlar. Azərbaycanın apardığı siyasət sülhpərvər, bəşəri dəyərlərə söykənən siyasətdir".

Deputat Elşən Musayev anti-Azərbaycan çevrələrə bəhs etdi: "Avropa Parlamentinin Azərbaycana qarşı qərəzli münasibəti hazırda qərəz masştabından, həndəvərindən çıxıb və məlum kontekstdə qərəz sözü artıq yumşaq ifadə kimi səslənir. Ona görə də belə desək, daha doğru olar: Azərbaycanın uğurları onu qısqaqanların başına sözün gerçək anlamında yekə bir daş salıb". E.Musayev parlament tribunasından Azərbaycana qarşı namərdcəsinə, nadancasına cəbhə açan şəbəkənin başbilenlərinə, başçılarına səsləndi: "Azərbaycanı öz yürütdüyü müstəqil və milli siyasətdən sapdırmaq, yayındırmaq istəyənin gerek 3 başı olsun. Beləsi isə bildiyim qədər hələ dünyaya gəlməyib".

Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin sədri Səməd Seyidov dedi ki, Avropanın içərisində ikili standartlar ilk olaraq ele Avropanın özünü dağdır:

Ombudsman illik məruzəsini təqdim etdi

Parlamentdə problemlər sadalandı, təkliflər verildi

"Bu gün Azərbaycan elə bir gücə və təsire malikdir ki, onun coğrafiyası həddindən artıq genişdir. Təəssüf ki, Avropanın içərisində ikili standartlar ilk olaraq ele Avropanın özünü dağdır. Avropa birliyi komissarını bura göndərir və yüksək səviyyədə iclas keçirilir. Ən yüksək səviyyədə Azərbaycanın rolu vurğulanır. Eyni təşkilatın parlament qurumu bir gün əvvəl Azərbaycana qarşı ədalətsiz, qərəzli yalanla və böhtanla dolu qərar qəbul edir. Bütün bunlar ona dəlalət edir ki, Avropanın içərisində böyük krizis yaşanır və bu da ikili standartlar krizidir. Bu nöqteyi-nəzərdən Azərbaycanın xarici siyasətinin coğrafiyasının genişləndirilməsi ən vacib məsələdir. Azərbaycan bir çox nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarda söz sahibidir, Şərq və Qərb arasında körpüyə çevrilib, yüksək səviyyəli ölkə kimi təqdim edilir".

Deputat Mələhət İbrahimqızı dövlət başçısının andıçmə mərasimində səsləndirdiyi fikirlərə istinad edərək konkret təşəbbüslə çıxış etdi: "Bu il Bakının erməni daşnaklarından azad edilməsində müstəsna rolunu Qafqaz İslam Ordusunun komandanı Nuru Paşanın anadan olmasından 135 il keçir. Bakının və Azərbaycanın erməni daşnaklarından təmizlənməsindən 75 il ötür. Artıq zaman yetişib ki, biz Nuru Paşanın adının əbədləşdirilməsi istiqamətində konkret addımlar ataq".

Eyni zamanda deputat Bakının görkəmli yerlərinin birində Nuru Paşanın abidəsinin ucaldılmasını təklif etdi.

Daha sonra **İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) Səbinə Əli-**

yeve "Azərbaycan Respublikasında insan hüquqlarının qorunması haqqında" 2023-cü il üzrə məruzəsini təqdim etdi. "2023-cü ildə ombudsmanın ünvanına 29.411 müraciət daxil olub", - deyən S.Əliyeva bildirdi ki, 2022-ci ilə müqayisədə müraciətlərin sayı təxminən 10% çoxalıb: "Dövlət orqanları, bələdiyyələr, tabeliklərində olan hüquqi şəxslər, o cümlədən publik hüquqi şəxslər, büdcə təşkilatları, onların vəzifəli şəxsləri tərəfindən pozulan insan hüquq və azadlıqlarının bərpa edilməsi məqsədilə bu müraciətlərə Konstitusiyaya Qanunu ilə müəyyən edilmiş qaydada baxılmış və müvafiq tədbirlər həyata keçirilib".

S.Əliyeva qeyd edib ki, işçilərin əmək hüququnun etibarlı müdafiəsi məqsədilə müəssisə birləşmə, bölünmə və yaxud ayrılma formasında yenidən təşkil olunduqda və ya müəssisənin mülkiyyətçisi dəyişdikdə işçilərlə əmək müqaviləsinin ləğv edilməsinin qadağan olunması zəruridir: "Müddətli əmək müqaviləsi fasiləsiz olaraq davam etdiyi hallarda onun müddətsiz əmək müqaviləsi hesab edilməsi məqsədilə müəyyən edilmiş 5 ildən artıq müddətin 3 ilə endirilməsi ilə bağlı Əmək Məcəlləsinə dəyişikliklər edilməsi məqsədmüvafiqdir. Məktəbəqədər, orta və ali təhsil müəssisələrində qidanın təhlükəsizliyinə və rasionuna diqqət daha da artırılmalı, yetkinlik yaşına çatmayanlar üçün qəbul edilməsi qadağan olunan və ya məqsədmüvafiq hesab edilməyən qida məhsullarının satışına nəzarət isə gücləndirilməli-

dir. Bu sahədəki çatışmazlıqların vaxtında aşkar edilməsi üçün müntəzəm olaraq planlı və plandankənar monitorinqlərin keçirilməsi də vacibdir".

Ombudsman qeyd etdi ki, uşaqların, xüsusilə qızların təhsildən yayındırılması, erkən evlilik, cəmiyyətdə, ailədə və təhsil müəssisələrində uşaqlara qarşı baş verən zorakılıq halları ciddi narahatlıq doğurur: "Bu halların qarşısının alınması məqsədilə valideyn və təhsil müəssisələri arasında əlaqələrin möhkəmləndirilməsi, aidiyyəti dövlət qurumlarının fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi, qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi istiqamətində təxirəsalınmaz tədbirlər görülməlidir. Uşaqlara qarşı zorakılığın mənfi nəticələri, zorakılığın yolverilməzliyi və ondan müdafiə mexanizmləri barədə maarifləndirmə tədbirlərinin gücləndirilməsinə, peşəkar və ixtisaslaşmış psixoloqlar cəlb edilməklə təhsil müəssisələrində mövcud psixoloq ştatlarının sagird sayına uyğun artırılmasına son dərəcə böyük ehtiyac vardır. Narkotik asılılığın, aidiyyəti çəkən yetkinlik yaşına çatmayan şəxslərin müalicəsinin təşkili məqsədilə ixtisaslaşdırılmış tibb müəssisələrində müvafiq şöbələrin yaradılması, narkoloji müalicə müəssisələrindəki sıxlığı və müalicə gözləyən şəxslərin sayının çoxluğu nəzərə alınaraq, belə müəssisələrin sayının artırılması, narkomanlığa düşər olmuş şəxslərin müalicəsi və reabilitasiyası istiqamətində müasir üsulların tətbiq edilməsi üzrə tədbirlər görülməlidir".

S.Əliyeva bildirdi ki, ötən əsrin ortalarından etibarən Bakı şəhərində, ətraf qəsəbə

və kəndlərdə, o cümlədən keçmiş birgə təsərrüfatlara (sovxozlara) məxsus ərazilərdə müxtəlif şəxslər tərəfindən zəbt edilmiş torpaq sahələrində qanunsuz tikilmiş, habelə bələdiyyələr tərəfindən fərdi tikinti üçün verilmiş torpaq sahələrində inşa olunmuş evlərin dövlət qeydiyyatına alınması problemi də öz həllini tapmalıdır. Əlavə etdi ki, qeydiyyat probleminin həlli məqsədilə yaşayış yeri olmayan vətəndaşların Daxili İşlər Nazirliyinin şəxsiyyət vəsiqəsi verən müvafiq orqanının ünvanı üzrə qeydiyyatdan keçirilmə-

rın məhkəmə təminatı hüququnun daha etibarlı müdafiəsi məqsədilə Konstitusiyaya Məhkəməsi, Ali Məhkəmə, Məhkəmə-Hüquq Şurası və Ədliyyə Nazirliyi ilə yaradılmış səmərəli əməkdaşlıq əlaqələri şikayətlərin araşdırılmasında, mövcud problemlərin müəyyən edilməsində və operativ həllində əhəmiyyətli olub".

Deputat Qüdrət Həsənculiyev çıxışında əvvəlcə insan hüquqları üzrə müvəkkil Səbinə Əliyevaya insan hüquqlarının qorunması istiqamətində gördüyü işlərə görə təşəkkürünü bildirdi. Ardınca

sindən sonra yaranan riskli hallar nəzərə alınaraq, Nazirlər Kabinetinin müvafiq sərəncamına dəyişikliklər edilməsi də olduqca vacibdir: "Doğum haqqında şəhadətnaməsi olmadığı üçün şəxsiyyət vəsiqəsi ala bilməyən və ya şəxsiyyət vəsiqəsi olmadığı üçün təkrar doğum haqqında şəhadətnamə ala bilməyən yetkinlik yaşına çatmış vətəndaşların bu sahədə hüquqlarının təmini məqsədilə müvafiq qanunvericilik aktlarına əlavə və dəyişikliklərin edilməsi zəruridir. Şəxsin ölkədən çıxışına qoyulmuş məhdudiyyət barədə onun məlumatlandırılması, bununla bağlı məlumatın yalnız şəxsiyyət vəsiqəsinin və ya ümumvətəndaş pasportunun dəyişdirilməsi, yaxud da sərhədi keçərək bildirilməsi digər hüquqların da məhdudlaşdırılmasına səbəb olur. Odur ki, ölkədən getmək və ölkəyə gəlmək hüququ məhdudlaşdırılan vətəndaşlar barədə məlumatların "Giriş-çıxış və qeydiyyat" idarələrəarası avtomatlaşdırılmış məlumat-axtarış sistemində daxil edildiyi andan həmin vətəndaşlara bildirilişin göndərilməsinin məcburiliyi ilə bağlı müddəaların qanunvericiliyə daxil edilməsi də məqsədmüvafiqdir. İnformasiya sahibinin tələb edilən məlumatı internet informasiya ehtiyatlarında açıqlamaması, informasiya sorğularına qanunvericiliklə müəyyən olunmuş müddətdə baxmaması, nəticəsi və cavablandırılmasından əsassız imtina etməsi barədə şikayətlərlə bağlı səlahiyyətli qurumlara sorğular göndərilmiş, müraciətlər təmin olunub. Hüquq və azadlıqla-

məruzədə xüsusi diqqətini cəmkən və insanları çox narahat edən bir məsələdən danışmaq istədiyini vurğuladı. Bildirdi ki, bu, həm də ölkəmizin iqtisadi inkişafı ilə bağlı olan məsələdir. Deputat mülkiyyət toxunulmazlığı məsələsindən bəhs etdi. Qeyd etdi ki, "məruzənin 38-ci səhifəsində qeyd olunur ki, son dövrlərdə Bakı şəhərində pilot layihələr üzərindən çox sayda köhnə çoxmənzilli yaşayış binaları və fərdi yaşayış evləri sökülərək yeni binalarla əvəzlənməkdədir. Söküntülər zamanı sakinlərə uyğun kompensasiya məbləğinin hesablanmaması, eyni zamanda mənzil sahiblərinə kirayə haqqının ödənilməməsi, yaxud ödənişin vaxtında həyata keçirilməməsi və təndəşlərin haqlı narazılığına səbəb olmuşdur". Azərbaycanda hamımız bilir ki, müəyyən tikinti şirkətləri var ki, onlar tikintiyə icazə almadan həm söküntü işləri aparır, həm də tikintiyə başlayırlar: "Heç bir dövlət orqanı da onları dayandırmaq gücündə deyil. Bununla bağlı məhkəmə qərarı olmuş olsa da, belə məhkəmə qərarları açıq şəkildə icra olunmur. Konstitusiyanın 29-cu maddəsində qeyd olunur ki, mülkiyyət hüququ - yeni heç kəs məhkəmənin qərarı olmadan mülkiyyətdən məhrum edilə bilməz. Dövlət ehtiyacları üçün mülkiyyətin özgeninkiləşdirilməsinə yalnız qabaqcadan onun dəyərini ədalətli ödəmək şərti ilə yol verilə bilər. Amma bizdə bilirsiniz, arxayın tikinti şirkətləri var. Bilirlər ki, onları heç kim hüquqi məsuliyyətə cəlb edə bilməyəcək".

Müzakirələrdən sonra məruzə qəbul olundu.

□ **Elşad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Rusiyanın baş naziri Mixail Mişustin martın 5-6-da Azərbaycana səfər edib. Xəbəri “İnterfaks” agentliyi Rusiya hökumətinin mətbuat xidmətinə istinadla yayıb.

Mişustinin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə görüşəcəyi, baş nazir Əli Əsədovla danışıqlar aparacağı nəzərdə tutulur.

Məlumatda deyilir ki, görüşlərdə Rusiya-Azərbaycan iqtisadi əməkdaşlığının inkişafı müzakirə olunacaq, energetika, nəqliyyat, sənaye, mədəniyyət-humanitar və digər sahələrdə birgə layihələrə xüsusi diqqət ayrılacaq. Bir sıra hökumətlərarası və qurumlararası sənədlərin imzalanacağı planlaşdırılır.

Rusiya-Ermənistan münasibətlərinin günü-gündən kəskinləşdiyi bir zamanda Rusiyanın Azərbaycanla daha da yaxınlaşması faydamızdır mı? Yoxsa Qərblə problemlərimizi dərinləşdirə bilər?

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri İlyas Hüseynov “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, Rusiyanın baş nazirinin Azərbaycana səfəri həm də ikitərəfli münasibətlərin hazırkı vəziyyətinin perspektiv planların qiymətləndirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir. Mişustinin daha çox iqtisadi məsələlərlə məşğul olduğunu nəzərə alaraq deyə bilərik ki, səfər zamanı daha çox iqtisadi, nəqliyyat, energetika məsələləri prioritet olacaq. İqtisadi və kommunikasiya xətlərinin açılması ilə bağlı məsələləşmələrin də keçirilməsi, şübhəsiz, öncədən planlaşdırılıb: “Biz həm də görürük ki, Ermənistanla Rusiya arasında münasibətlər gün-gündən pisləşir. Baxmayaraq ki, bu gərginlik yalnız sözdədir, tərəflərdən heç bir praktiki addım atılmayıb. Ermənistan hələ də MDB-nin, Av-

Mişustininin Bakı səfərinin “kodları”

Rusiya-Azərbaycan münasibətlərini bir az da gücləndirəcək səfər

rasiya İqtisadi Birliyinin, KTMT-nin üzvüdür, Rusiyanın 102-ci hərbi bazası hələ də Ermənistan ərazisindədir. Bütün bunları nəzərə alaraq deyə bilərik ki, Ermənistanın Qərbdə doğru inteqrasiya cəhdləri Moskva ilə İrəvan arasında münasibətləri hələ söz atışması fazasına daşıyıb. Azərbaycanın Rusiya ilə intensiv münasibətləri də kənardan diqqətlə izlənilir. Ancaq düşünürəm ki, Rusiya baş nazirinin Bakı səfəri və burada imzalanmış sənədlər Qərblə münasibətlərimizə ziyan vuracaq. Azər-

baycan çoxvektorlu siyasət yürüdür və xüsusilə vurğulamaq lazımdır ki, iki il öncə Azərbaycanla Rusiya arasında “Müttəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyət haqqında” Bəyannamə imzalanıb və münasibətlərdə keyfiyyətə yeni səviyyəyə qalxmaq prosesinə başlanıb. Düşünürəm ki, bu da öz nəticələrini verməkdədir. Rusiya böyük bir savaşa cəlb olunmuş vəziyyətdədir, qlobal güclərin hədəfindədir. Belə olan halda əlbəttə ki, bizim Rusiya ilə olan münasibətlərimiz həm də regional sülhün qorunması, sabitli-

yin təşviq olunması baxımından da əhəmiyyətlidir. Düşünürəm ki, Rusiya baş nazirinin Bakıda keçirdiyi görüşlər əsnasında həm də Azərbaycanla Ermənistan arasında aparılan sülh danışıqları, sülh sazişinin imzalanması perspektivi kimi məsələlər də müzakirə olunub və olunacaq”.

Politoloq Azad Məsiyev isə bildirdi ki, **Rusiya bizim əbədi böyük qonşumuzdur. Rusiya dünyanın ən nəhəng ərazisi, ən böyük təbii sərvətləri, ən çox nüvə silahı**

olan dövlətidir. Belə bir dövlətlə qonşuyuq. Və bu cür dövlətlə münasibətlərimiz nə qədər sıx olsa, ölkəmizin faydasınadır: “Rusiya ilə münasibətlərimizin yüksək səviyyədə olması dövlət və milli maraqlarımıza uyğundur. İki il öncə ölkələrimiz arasında qarşılıqlı dostluq və müttəfiqlik münasibətləri haqqında 43 maddədən ibarət saziş imzalanıb. Bu da bir daha göstərir ki, münasibətlərin get-gedə daha da yaxşılaşdırılması hər iki dövlətin marağındadır. Ukrayna müharibəsi ilə əlaqədar Rusiyanın Avropa ilə əlaqələri demək olar kəsilib. Ona görə də Rusiyanın cənub cinahının açıq olması Rusiya üçün çox böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu baxımdan da Azərbaycan, bütövlükdə Cənubi Qafqaz Rusiya üçün strateji əhəmiyyət daşıyır. Rusiyanın Azərbaycanla münasibətlərinin yüksələn xətt götürməsi Rusiya-Türkiyə münasibətlərinin də daha da yaxınlaşmasına təkan verir. Bu münasibətləri qoruyub saxlamaq region dövlətlərinin hər birinin marağına uyğundur. Odur ki, Rusiya baş nazirinin belə bir həssas məqamda Azərbaycana səfər etməsi, sənədlər im-

zalanması zamanın tələbidir”.

Ekspertin sözlərinə görə, eyni zamanda bu münasibətlər digər dövlətləri narahat etməməlidir. Azərbaycan-Rusiya münasibətləri hansısa dövlətlərə qarşı deyil, hansısa dövlətlərə qarşı ittifaq deyil: “Ancaq bu gün Ermənistan-Qərb əməkdaşlığı artıq Rusiyaya qarşı və Azərbaycan əleyhinə koalisiya şəklini almaq istiqamətində inkişaf edir. Azərbaycan Avropa ilə də sıx əlaqələrə malikdir. Ancaq Rusiyanın marağındadır. Ukrayna müharibəsi ilə əlaqədar Rusiyanın Avropa ilə əlaqələri demək olar kəsilib. Ona görə də Rusiyanın cənub cinahının açıq olması Rusiya üçün çox böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu baxımdan da Azərbaycan, bütövlükdə Cənubi Qafqaz Rusiya üçün strateji əhəmiyyət daşıyır. Rusiyanın Azərbaycanla münasibətlərinin yüksələn xətt götürməsi Rusiya-Türkiyə münasibətlərinin də daha da yaxınlaşmasına təkan verir. Bu münasibətləri qoruyub saxlamaq region dövlətlərinin hər birinin marağına uyğundur. Odur ki, Rusiya baş nazirinin belə bir həssas məqamda Azərbaycana səfər etməsi, sənədlər im-

□ **Əlibar SEYİDAĞA,** “Yeni Müsavat”

Zəngəzur dəhlizi üçün Kaliningrad modeli

“Zəngəzur dəhlizi üçün eksteritoriallıq tələbi deyil, sadəcə, azad iqtisadi-ticarəti hərəkət imkanlarının nəzərdə tutulmasını özündə ehtiva edən modeldir”

1-3 mart 2024-cü il tarixlərində Türkiyənin Antalya vilayətində III Diplomatika Forumu keçirilib. Forumda ölkəmizi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev, Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov və Yeni Azərbaycan Partiyası sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqovun rəhbərlik etdikləri nümayəndə heyəti təmsil edib.

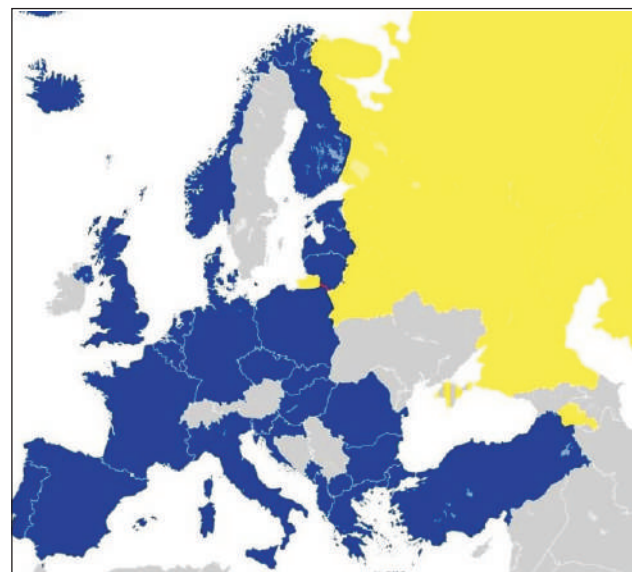
Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin əməkdaşı, beynəlxalq münasibətlər üzrə şərhçi Şəhla Cəlilzadə “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında Prezidentin köməkçisinin tədbirdəki çıxışında bəhs etdiyi Kaliningrad modeli haqqında çox maraqlı faktlar səsləndirdi: “Forumun əsas məqsədi diplomatik vasitələrdən istifadə edərək qlobal təlatümlərdən sülh yolu ilə çıxmağın yollarını axtarmaq, bu istiqamətdə yeni ideya və fikirlərin səslənməsinə platforma yaratmaq idi. Bu baxımdan Azərbaycan nümayəndə heyəti də

öz ideya və təklifləri ilə dünya siyasətçilərinin diqqətini cəlb edə bildi. Hikmət Hacıyev forumda bildirdi ki, Azərbaycan Naxçıvana daha rahat bağlantı imkanları əldə etmək istəyir. Həmçinin o qeyd etdi ki, Azərbaycan bu imkanları əks etdirən müxtəlif modellər haqqında, o cümlədən Kaliningrad modeli haqda müxtəlif tərəflərlə, həmçinin Avropa İttifaqı ilə müzakirələr aparıb.

Ermənistan tərəfi Azərbaycanın təklif etdiyi Zəngəzur dəhlizini eksteritoriallıq tələbi hesab edir və israrla buna qarşı çıxır. Hikmət Hacıyevin səsləndirdiyi Kaliningrad modeli ilə bağlı fikir isə əslində bu israrın əsassız olduğunu sübut edir.

Kaliningrad modelinin mahiyyətini anlamaq üçün tarixi-siyasi hadisələrə baxış etmək lazımdır.

Qarabağın işğaldan tam olaraq azad edilməsi üçün keçmiş “Laçın dəhlizi” üzərində nəzarətin təmin edilməsi həyatı və strateji vacib idi. Bunun üçün 2022-ci ilin 12 dekabrında başlanan 104 günlük sivil hərəkət - ekoaksiya zamanı təsadüfi deyil ki, erməni şəbəkə-

si gələcək ssenarini görür, “dəhlizə” nəzarətin bizi Xankəndinə bayraq sancmağa qədər aparacağını dərk edirdi. Elə buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal erməni lobbisinin əlatı “hüquqşünası”, BMT-nin korrupsiya cinayətlərinə görə vəzifəsindən uzaqlaşdırılmış keçmiş baş prokuroru Okampo isə hətta Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat da hazırlamış, yəni buna görədir ki, erməni lobbisinə satılmış Qərb təsisatları, siyasətçiləri media vasitəsilə Azərbaycana hücum çəkirdilər ki, guya Qarabağ ermənilərini blokada almışdır. Qlobal

Qaradağda 9 yaşlı oğlan itlərin hücumuna məruz qalıb. Sahibsiz itlərin hücum etdiyi azyaşlının babası "Baku TV"-yə danışib. Onun sözlərinə görə, bu, ərəzidə yaşanan ilk hal deyil: "Başqa sakinlər də bir neçə dəfə küçə itlərinin hücumuna məruz qalıb. Hadisə vaxtı üç dəfə it uşağa hücum edib dişləyirmiş. Kənardan cavan bir oğlan görüb çətinliklə xilas edib. Uşağın nə qolu var, nə ayağı, əməliyyat olunub. Adam gəlməseydi, itlər uşağı məhv edəcəkdi".

Azyaşlının anası isə bildirib ki, oğlu dostları ilə birgə oynayarkən 3 it hücum edib, başını, bədənini parçalayıb: "Mənə yalvardı ki, "ana, icazə ver, gedim heyətdə oynayım". Əslində mən heç onu heyətə buraxan deyildim. Pəncərədən baxırdım ki, uşağa getməsin. Amma necə olubsa, uşaqlara qoşulub bir az aralanıblar... Bunların hamısı küçə itləridir və zibilxananın yanında çox olurlar. Biz özümüz də zibil atmağa qorxa-qorxa gedirik. Xahiş edərəm, aidiyyəti orqanlar bu işlə ciddi məşğul olsunlar. Çünki hadisə hər kəsin uşağının başına gələ bilər..."

Hadisədən sonra yenidən sahibsiz heyvanlara qarşı mübarizə məsələsi gündəmə gəlib. Bakıda sahibsiz itlərə qarşı mübarizəni hansı qurum həyata keçirir?

Əvvəllər Bakı Şəhər Mənzil-Kommunal Təsərrüfatı departamenti daxilində Sahibsiz Heyvanlarla Mübarizə İdarəsi mövcud olub. Sözügedən idarədən bir neçə dəfə yerli mətbuata açıqlamalar verilib. Lakin departamentdən Modern.az-a bildirilib ki, qurum daxilində sahibsiz itlərlə mübarizə idarəsi fəaliyyət göstərmir. Departamentin strukturunda da sözügedən idarə barədə heç bir məlumat yoxdur.

Ümumiyyətlə, itlərin top-

lanması çıxış yoludurmu? İtlərin hücumundan necə qorunmalı?

Hərbi kinoloq Nicat Əhmədli mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a deyib ki, itlərin toplanması ilə iş bitmir:

"Təkcə Sumqayıtla, Bakıda nə qədər sahibsiz it var. Hələ ölkə üzrə demirəm, statistik rəqəmlər çox böyükdür. Yeni biz itləri toplayıb harada saxlayacağıq? Görün, necə böyük ərazi lazımdır. Bu ərəzidə itlərin gündəlik yemlənməsi, qidalanması, dərmanı, suyu, saxlanma xərcləri - bütün bunlara çoxlu vəsait lazımdır. Amma o vəsaitin yarısını birdəfəlik qısırlaşdırmağa ayırırsınız, o vəsaitləri heç yərə xərcləməyə ehtiyac yoxdur. Bu qədər dözmüşüksə, hər halda, qısırlaşdırmadan sonra 3-4 il də gözləyirik. 3-4 ildən sonra itlərin sayı kəskin azalacaq. Amma biz onları toplayıb saxlasaq, hər il onlara xərc lazımdır. Bu, sonsuza qədər davam edəcək. Onları toplayıb yığmaq dövlətin büdcəsinə yüküdür. Amma birdəfəlik qısırlaşdırmaya pul ayrılarsa, 3-5 ildən sonra nəticə yaxşı olacaq. Elə vəziyyət yarandı ki, insanlar da ikiye bölünüb sanki. Bəziləri heyvanları, heyvansevərlər də insanları qınayır. Bu, sonsuza qədər davam edəcək. Bunun yalnız bir yolu var - dövlətin vaxtında qısırlaşdırma ilə bağlı atacağı

Ölkədə quduzluq xəstəliyi yayıla bilər

Hərbi kinoloq: "Rayonlarda meşədə olan itlər quduzluğu bir-birinə ötürəcək, şəhərə də gəlib çıxacaq..."

addımlar. İtlərin qısırlaşdırılması dünya təcrübəsində var, Amerikada, Almaniyada tətbiq edilib və nəticə effektiv olub. Dövlət bir qərar verilsə, bu faciələrin də qarşısı alınar. Qısırlaşdırma proqramından sonra ilk nəticə 60 faiz olacaq. Yaxın 5 ildə isə 80 faizə yaxın nəticə əldə oluna bilər. İtləri vaksinləmək və sairə çıxış yolu deyil. Nə qədər deyilsə də uşaqlar itlə normal davransın, yenə də bu olacaq. Bütün insanlar eyni de-

yi. Nə də heyvanları günahlandırmaq olar. İnsanın da əsəbi olanı, sakit olanı var. Qaldı ki heyvan ola, süursuz canlıdır. Təbii ki, bunun edəcəyi hərəkət instinktlə bağlıdır. İtlər sürü psixologiyası ilə yaşayır. Avtomatik onların ərazisinə soxulan insana reaksiya verə bilər. Ola bilər, balalayıblar, itlər belə vaxtlarda reaksiya verə bilər".

Ekspert əlavə edib ki, bir neçə gün əvvəl Fövqəladə Hallar Nazirliyi tərəfindən helikopter vasitəsilə

vəhşi heyvanlara quduzluq əleyhinə yemlər paylanıb: "Bu, artıq Azərbaycan ərazisində ikinci dəfədir həyata keçirilir, quduzluq əleyhinə vaksindir, qida ilə qəbul olunur. Deməli, artıq ölkəmizdə quduzluq riski var. Bu riskin də itlərə keçməsi ehtimalı böyükdür. Çünki bu günə kimi Azərbaycanda quduzluq xəstəliyi səviyyəsi çox aşağı idi. Artıq o proses gedirsə, deməli, risk var. Şübhəsiz ki, itlərə də keçəcək. Çünki rayonlarda meşə-

də olan itlər quduzluğu bir-birinə ötürəcək. Beləliklə, şəhərə də gəlib çıxacaq. Bir növ epidemiya olması ehtimalı var".

Qeyd edək ki, Qobu qəsəbəsində it dişləyən azyaşlının vəziyyəti ağırdır. TƏBİB-dən "Yeni Müsavat"a bu barədə bildirilib. "Martin 3-ü saat 17:37 radələrində "Qobu Park-3" yaşayış kompleksinin yaxınlığında it dişləməsi səbəbi ilə Respublika Təcili və Təxirəsalınmaz Tibbi Yardım Mərkəzinə çağırış daxil olub. Dərhal hadisə yerinə təcili tibbi yardım briqadası göndərilib. Zərərçəkən 9 yaşlı (kişi cinsli) azyaşlı Kliniki Tibbi Mərkəzə hospitalizasiya olunub. Azyaşlıda çoxsaylı, müxtəlif ölçülü dişlənmiş, cırılmış, əzilmiş və soyulmuş yaralar müşahidə edilib. Təcili olaraq əməliyyata götürülən azyaşlıya tibbi yardım göstərilib və Reanimasiya şöbəsinə yerləşdirilib. Hazırda azyaşlının Kliniki Tibbi Mərkəzin Reanimasiya şöbəsində müalicəsi davam etdirilir. Vəziyyəti ağır olaraq qalır".

□ **Afaq MİRAYIQ, "Yeni Müsavat"**

Koronavirus Azərbaycanda can alır - 1 aya 28 itki

Ekspertlər hesab edir ki, xəstəxanalar yeni axınla üzləşə bilər

Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargah son bir ay ərzində ölkədə koronavirus infeksiyasına yoluxmuş və peyvənd olunmuş şəxslərlə bağlı məlumat yayıb. Qərargahdan verilən məlumata görə, son bir ayda Azərbaycanda 514 yeni yoluxma faktı qeydə alınıb, 513 nəfər müalicə olunaraq sağalıb, 28 nəfər vəfat edib.

Göründüyü kimi, gündəmdə neçə vaxtdır əsasən qızılca virusu olsa da, COVID-19 da Azərbaycanda can almağa davam edir. Bəs dünyasını dəyişənlər kimlərdir, hansı qrupa aiddir? Nəhayət, öldürən hansı ştamdır?

İnsanlar nəyə diqqət etməlidir?

Tibb elmləri doktoru, professor Adil Qeybullayev mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, COVID-19 pandemiyası pandemiya olaraq rəsmən bitmə də, "Omikron" ştamının mutasiya variantları bu gün davam edir: "'Omikron" ştamının mutasiya variantları bu gün davam edir və bunların yoluxuculuq indeksinin kəfiyyət qədər yüksək olması gö-

rünür. Ona görə də yoluxanların sayı yetərincədir. Bu təkcə bizdə deyil, Avropada, digər ölkələrdə də belədir. Əlbəttə, yoluxma varsa, ölüm halları da, ağırlaşmalar da var. Düzdür, ölüm halları əvvəlki vaxtlara baxanda xeyli azalıb. Virusun yoluxuculuq indeksi artır, amma onun ağırlaşma törətmə indeksi xeyli aşağı düşüb. Bu, onun zəifləməsinin əlamətidir. Pandemiya sona doğru gedir. Amma ayrı-ayrı epideмик ocaqları biz müşahidə

edirik. Bu, yenidən pandemiya olmaq təhlükəsi deyil. Sadəcə olaraq, nə qədər ki tam sona çatmayıb, biz özümüzü qorormalıyıq. Həm də karantin qaydalarına əməl etməliyik. İmmun sisteminin qaydasında olmasına diqqət etməliyik. Bu problem hələ də həll olunmayıb. Təəssüflər olsun ki, Azərbaycanda insanlar bu virusun tarixə qovuşduğu düşüncəsindədirlər. Amma belə deyil. O insanlarda ki əlavə xəstəlikləri var, yanaşı ağır xəstəlikləri

var, onlar daha çox risk altındadır. Yaşlı adamlar risk altındadır. Ona görə çalışmalıyıq ki, yoluxmaların sayı az olsun, insanlar özünü qorusun".

Cons Hopkins Universitetindən isə bildirilir ki, koronavirusa yoluxmuş bir milyondan çox insan sağalsa da, xəstəlik yenidən geri dönüb: "Bu, virusun yayılma mexanizmləri haqqında mövcud anlayışı məhv edir və həkimləri çaşıdır". "Bloomberg" də yazır ki, pandemiyanın

başlanğıcından bəri koronavirus diaqnozu qoyulan 1 milyondan çox insan sağalıb. Ancaq sanki hamı vaxtından əvvəl sevinib, hər gün təkrar yoluxma halları barədə məlumat verilir. Agentlik qeyd edir ki, yeni xəstələnmiş pasiyentlər haqqında məlumatlar virus infeksiyalarının orqanizmə necə təsir etdiyi və onların necə yayıldığına dair bu vaxta qədər deyilənləri təkrar edir.

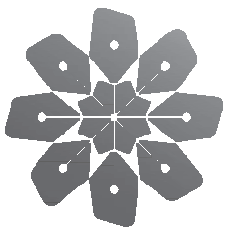
Avstraliyanın Yeni Cənubi Uels ştatının sakini Mirabai Nikolson-MakKellar yoluxmasından bir ay keçdikdən sonra sağalmağa yaxın olduğunu düşünürdü. Ancaq nəfəs darlığı və döş qəfəsindəki ağrılar qəfildən geri qayıdıb. Qadın yeni test edib və nəticə müsbət çıxıb. Halbuki cəmi üç gün əvvəl Mirabainin 72 saat ərzində heç bir simptom göstərmədiyi üçün ev karantinini bitirməsinə icazə verilmişdi. "Nə vaxt bitəcək? Mən hər zaman bu barədə düşünürəm. Mən hələ də yoluxucuyam? Yoluxucu olmadığımı necə biləcəm?", - deyərək "Bloomberg"-ə söhbətində 35 yaşlı avstraliyalı qadın soruşub. Londondan olan Daniela Alves 200 funt sterlinq (251 dollar) ödədiyi bir test sayəsində yoluxduğunu öyrənib. Bir neçə həftə ərzində o, nəfəs darlığı, öskürək və ağrı hiss edib. "Bir sözlə, xəstəlikdən sağalanda bir çox insanlar yenidən ağır formada virusa yolux-

maqda davam edir və xəstəliyi eyni simptomlarla, ağır keçirmələri təəccüb doğurub. Bu halda, bütün bərpa prosesi bəzi keçmiş xəstələr üçün çətin və əsəbi bir təcrübəyə çevrilir", - deyərək agentlik qeyd edib.

"Bloomberg" yazır ki, koronavirusdan sağalmış bəzi insanların səhhətinin pisləşməsinə nəzərə alaraq, artıq gücü ilə işləyən xəstəxanalar yeni xəstə axını ilə üzləşə bilər. Bu isə səhiyyə sisteminin üzərinə əlavə yük qoyacaq. Klivlenddən olan reanimatoloq Mişel Beale deyir ki, yoluxmuşların psixi sağlamlığı bundan sonra risk altındadır.

Pediatr Vaqif Qarayev isə göyöskürəklə bağlı vəziyyətin kritik olduğunu deyib: "Göyöskürək, öskürək tutmaları ilə gedən və ciddi ağırlaşmaları olan yoluxucu xəstəlikdir. Yeganə qorunma yolu peyvənddir. Bu xəstəliyə qarşı peyvənd (GDT və ya rusca AKDS) uşağın yaşına uyğun olaraq bir neçə dəfə aparılır. Yeni sizin uşaq cəmi bir və ya iki dəfə peyvənd olunubsa, bu, tam vaksinasiya deyil. Göyöskürəyə nə qədər uşağın yoluxduğunu rəsmi açıqlanmır. Amma təkcə sosial şəbəkələrdə valideynlərin həyəcanını oxumaq kifayətdir ki, vəziyyəti anlayasan".

□ **Afaq MİRAYIQ, "Yeni Müsavat"**

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramlarının hazırlanması

Azərbaycanda məişət zorakılığı ilə mübarizə gücləndirilir. Artıq bununla bağlı bugünlərdə "Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununda dəyişiklik edilib. Dəyişikliyə əsasən, müvafiq maddələrdən "yaxın" sözü çıxarılıb, bu da yaxın qohum olmayan ailə üzvləri tərəfindən törədilən məişət zorakılığı hallarının qanunun təsir dairəsindən kənarda qalmaması məqsədi daşıyır.

Qanunun şamil edildiyi şəxslərin dairəsinin genişləndirilməsi məqsədilə müvafiq maddələrə "ər və arvadın yaxın qohumları" ifadəsi də əlavə olunub. Nəticədə, bundan sonra məişət zorakılığı baş verdikdə, ər və arvadın yaxın qohumları da cavabdehlik daşıyacaq və onların iştirakı və ya iştiraksızlığı, müdaxilə etməli olduqları halda səssiz qalmaları halında məsuliyyətə cəlb ediləcəklər. Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında qanunvericiliyin pozulmasına görə də yeni cəzalar müəyyən edilib. Bununla bağlı İnzibati Xətalər Məcəlləsinə dəyişikliklər edilib. Məişət zəminində iqtisadi xarakterli qanunsuz məhdudiyyətlərin tətbiqinə, yəni şəxs tərəfindən digər şəxsin onun mülkiyyətində, şəxscamında və ya istifadəsində olan əmlakdan, gəlirlərdən məhrum edilməsinə, iqtisadi asılılıq yaradılmasına, belə asılılığın saxlanılmasına və ya ondan sui-istifadə edilməsinə yönəlməmiş hərəkətlərə görə cərimələrin miqdarı artırılaraq beş

yüz manatdan yeddi yüz manatadək məbləğdə cərimə edilir, yaxud işin hallarına görə xətanı törədən şəxsiyyəti nəzərə alınmaqla altmış saatdan yüz saatadək ictimai işlər və ya on beş günədək müddətə inzibati həbs tətbiq olunacaq. Bundan əlavə, məişət zəminində psixi zorakılığa, yəni şəxs tərəfindən digər şəxsə qəsdən psixi təzyiq göstərilməsinə və ya dözülməz psixi şərait yaradılmasına yönəlməmiş hərəkətlərə görə üç yüz manatdan beş yüz manatadək məbləğdə cərimə edilir.

Bundan başqa, məişət zorakılığı ilə bağlı qabaqqlayıcı tədbirləri genişləndirmək məqsədilə ümumi, peşə, orta ixtisas və ali təhsil pillələrində tədris olunan müvafiq fənn və dərslərdə məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında qanunvericiliyin pozulmasına görə də yeni cəzalar müəyyən edilib. Bununla bağlı İnzibati Xətalər Məcəlləsinə dəyişikliklər edilib. Məişət zəminində iqtisadi xarakterli qanunsuz məhdudiyyətlərin tətbiqinə, yəni şəxs tərəfindən digər şəxsin onun mülkiyyətində, şəxscamında və ya istifadəsində olan əmlakdan, gəlirlərdən məhrum edilməsinə, iqtisadi asılılıq yaradılmasına, belə asılılığın saxlanılmasına və ya ondan sui-istifadə edilməsinə yönəlməmiş hərəkətlərə görə cərimələrin miqdarı artırılaraq beş

Elm, təhsil

YENİ ÜSAVAT
N 43 (8416) 6 mart 2024

Məktəblərdə zorakılığın qarşısını necə almalı?

Bununla bağlı xüsusi fənnin tədrisinə ehtiyac yoxdur, amma...

Bəs orta məktəblərdə məişət zorakılığının qarşısını almaq üçün yeni təhsil proqramlarının yaradılmasına ehtiyac varmı?

Bəzi ekspertlər bununla bağlı ayrıca fənnin yaradılması və yaxud proqramların, məşğələlərin keçirilməsini təklif edir.

Təhsil eksperti Elşən Qafarovun fikrincə, məişət zorakılığı ilə bağlı xüsusi fənnin tədris edilməsinə ehtiyac yoxdur: "Təhsil haqqında" Qanunun 11-ci maddəsinə və "Ümumtəhsil haqqında" Qanunun 13-cü maddəsinə edilmiş dəyişiklik ondan ibarətdir ki,

cinsi zorakılıqla bağlı məktəbdə müvafiq məşğələlər keçirilsin və o məşğələlərə valideynlər də cəlb olunsun.

Lakin bu qanunda tələb kimi qoyulan həmin məşğələlər məktəblərdə hələ də keçirilmir. Məişət zorakılığı ilə əlaqədar ayrıca bir fənnin keçirilməsinin tərəfdarı deyiləm. Cəmiyyəti narahat edən müxtəlif mövzular var və bunların hər biri ilə bağlı xüsusi bir fənnin tədris olunması doğru deyil.

Amma şagirdlərin yaş səviyyəsinə uyğun olaraq belə mövzulara yer verilməli və yuxarı sinif şagirdlərinə də dərslərdən kənar məşğələlər ke-

çirilməlidir. Eyni zamanda sinif rəhbərlərinin həftədə bir dəfə keçirdiyi təşkilat saatları var. Həmin sinif rəhbərləri tərəfindən təşkilat saatlarında bu mövzulara yer vermək olar".

Təhsil eksperti Kamran Əsədov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bu cür şərh verdi: "Xatırladım ki, hazırda ölkəmizdə 4432 orta ümumtəhsil məktəbində 1,6 milyon şagird təhsil alır. Aparılan araşdırmalar onu göstərir ki, oğlanlar arasında 21, qızlar arasında 11 faizdə birinin digərinə psixoloji zorakılığı müşahidə olunur. Çox tə-

əssüflər olsun ki, bulinq halları pandemiya sonrası daha da artmağa başlayıb. Bunun da bir neçə səbəbi var və ən vacib səbəblərdən biri şagirdlərin telefondan istifadə zamanı yaş xüsusiyyətlərinə və psixologiyalarına uyğun olmayan informasiyalar almasıdır. Xüsusən də "Tik-Tok" sosial şəbəkəsində onlar təhlükəli informasiyanın birbaşa qurbanına çevrilir.

Bəzən görürük ki, sosial platformalarda məşhurlaşmaq istəyən şagirdlər digərlərinə qarşı fiziki və digər zorakılıqlar nümayiş etdirir və nəticədə şagirdlərimiz bu tipli təhlükəli hadisələrin qurbanına çevrilir. Bu gün mövcud vəziyyəti aradan qaldırmaq üçün yeni tədris proqramları hazırlamalıyıq. Etiraf edək ki, dünyaya artıq dəyişib, lakin bizim fənlər olduğu kimi qalıb və yaxud fənlərin daxilindəki informasiyalar artıq müasir dövrlə ayaqlaşmır.

Beləliklə, mütləq şəkildə təhsil proqramlarına şagirdlərin psixoloji gərginliklərini aradan qaldıracaq, onlarda mənəvi öhdəlikləri artıracaq biləcək mövzular əlavə etməliyik. Biz şagirdlərdə daha çox şəxsiyyətinin təhsilə aidiyyətini artırmaq istəyirik. Şagirdlərimiz yeni bir şəxsiyyət olaraq cəmiyyətə daxil olmalıdır".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Xəlidə GƏRAY

"Nəvələrimizlə bizim danışdığımız Azərbaycan dili deyil"

DİM sədri: "30 il əvvəl bir müəllim bu dialoqu dinləsə, deyərdi ki, bu nə oyundur?"

"Azərbaycan dili bacarıqları üzrə imtahan verərək sertifikat alanlar müəyyən imtahanlardan azad olunacaq". Bunu Dövlət İmtahan Mərkəzinin (DİM) Direktorlar Şurasının sədri Məleykə Abbaszadə Azərbaycan dili bacarıqları üzrə səviyyələrə dair tələblər və sertifikatlaşdırma imtahanının təqdimatı ilə bağlı keçirilən tədbirdə deyib.

O bildirib ki, "Azərbaycan dili bacarıqları üzrə səviyyələrə dair tələblər" proqramı və imtahan modeli ölkədə və ölkədən kənarda azərbaycanca öyrənənlər, öyrədənələr, təlim materialları hazırlayanlar və imtahan təşkil edənlər üçün əsas məqamları, məqsədləri, səviyyələrə və bacarıqlara görə təlim nəticələrini, imtahan prosesini, dilin tədrisi mövzularını, dil təlimi standartlarını müəyyən çərçivəyə salan bir proqram kimi hazırlanıb. "Belə bir proqramın hazırlanması və imtahanın keçirilməsi Azərbaycan dilini öyrənənlərin dil bacarıqlarının beynəlxalq standartlar əsasında ölçülməsini təmin edəcək. Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən keçiriləcək imtahanlarda iştirakçılara sertifikat verəcək. Gələcəkdə sertifikatların müvafiq səviyyələrinə malik olanların həmin sertifikatın

qüvvədə olduğu müddətdə Azərbaycan dili ilə bağlı müəyyən imtahanlardan azad olunması və buna uyğun normativ hüquqi bazanın yaradılması nəzərdə tutulur".

Məleykə Abbaszadə Dövlət İmtahan Mərkəzinin müəssisələri birgə "Azərbaycan dili bacarıqları üzrə səviyyələrə dair tələblər" adlı proqram və sertifikatlaşdırma imtahanı modelini hazırladığını söyləyib: "Belə bir proqramın hazırlanması və imtahanın keçirilməsi Azərbaycan dilini öyrənənlərin dil bacarıqlarının beynəlxalq stan-

dartlar əsasında ölçülməsini təmin edəcək. "Azərbaycan dili bacarıqları üzrə səviyyələrə dair tələblər" adlı proqram artıq Əqli Mülkiyyət Agentliyi tərəfindən qeydiyyatdan keçirilib və müstəsna istifadə hüquqlarının Dövlət İmtahan Mərkəzinə məxsus olduğunu təsdiq edən şəhadətnamə verilib.

"Bu proqram və imtahan modeli dünyanın müxtəlif yerlərində dilin tədrisi üçün kurikulumların və dil üzrə bilik və bacarıqların ölçülməsi ilə bağlı alətlərin hazırlanmasında istifadə olunan dillər üzrə ümum-Avropa çərçivə sənədi (CEFR - The

Common European Framework of Reference for Languages) və Azərbaycan dilinin xüsusiyyətləri nəzərə alınaraq ərsəyə gətirilib", - deyərək qeyd edib.

DİM sədri "nəvələrimizlə bizim danışdığımız Azərbaycan dili eyni deyil" deyərək belə bir misal çəkib: "İndiki zamanda bir uşaq evdə tapşırıqlarını yerinə yetirir və anası ilə dialoqa girir. Övlad deyir ki, mən mausla tapşırığı aç bilmirəm. 30 il əvvəl bir müəllim bu dialoqu dinləsə, deyərdi ki, bu nə oyundur? Düyünə pəncərə nədir? Maus nədir? Amma artıq indi bu, normal dialoqdur,

bu sözlər istifadə olunur. Bu dil inkişaf edir. Nəvələrimizin dili ilə bizim dilimiz eyni deyil. Azərbaycan dili itməməlidir, ümidvaram ki, bu dil itməyəcək. Əsas 40 dil var ki, dünya əhalisinin 66% yalnız bu dildə danışır. Azərbaycan dili də bu 40 dilə daxil olmalıdır. O itməməlidir. Mən ümidvaram ki, bizim işimiz uğurlu olacaq".

DİM sədri onu da deyib ki, dövlət dili kimi Azərbaycan dili imtahanı yekun attestasiyaya daxil olan imtahanıdır. O bildirib ki, tədrisi digər dildə aparılan bölmələrdə (Azərbaycanda təxminən 10 faiz şagird rus bölməsində oxuyur, təxminən 3-5 faiz şagird isə ingilis dilində tədris alır) şagirdlər Azərbaycan dili imtahanını dövlət dili kimi verirlər: "Bu, B1 səviyyəsində olan imtahanıdır. Tədris dili Azərbaycan dilində olan şagirdlərin verdiyi Azərbaycan dili imtahanında isə suallar B2 səviyyəsində olur".

Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən Azərbaycan dilini öyrənənlərin dil bacarıqları

nın beynəlxalq standartlara uyğun ölçülməsini nəzərdə tutan imtahanların təşkil edilməsi prioritet məsələ kimi müəyyən edilib. **Məleykə Abbaszadə deyib ki, magistratura səviyyəsində imtahanda iştirak edənlərin sayı təxminən 20 mindir:** "İmtahanda bu cür prosesin başlaması üçün texniki cəhətdən hazır olmalıyıq. Məktəblərdəki hazırlıq səviyyəsi, kompüterlərin mövcudluğu, eyni zamanda prosesin hüquqi müstəvidə öz əksini tapması ən azından 1-2 il çəkəcək. Birinci addım magistratura, eləcə də dövlət qulluğu imtahanlarında danışıq bloku sualları tətbiq olunacaq".

Məleykə Abbaszadə bildirib ki, 11 sinfi bitirənlərin bilik səviyyəsi B1 səviyyəsinə uyğundur. Əvvəllər heç məktəblərdə xarici dil tədris olunmurdu. 6 il ərzində çox böyük uğurlar əldə etmişik. 2023-cü ilin statistikasına kifayət qədər yüksək idi. Mən istəyərdim necə ki ingilis dilində şagirdlərin səviyyəsi artıb, eləcə də riyaziyyat artsın, amma təəssüf ki, riyaziyyat zəifdir. Xarici dil üzrə biliklər isə yüksəkdir. Növbəti mərhələdə magistratura pilləsində danışıq anlama bacarıqlarını yoxlayacağıq", - o deyib.

□ "Yeni Müsavat"

Elan:

Tovuz Dövlət Sosial-İqtisadi Kolleci tərəfindən 2020-ci ildə Hüseynova Aysun Arif qızına verilmiş AA 142803 sayılı diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Martın 5-də Azərbaycan Kinematografçılar İttifaqı (AKİ) və Azərbaycan Respublikası Kinematografçılar İttifaqının (ARKİ) birləşməsi ilə bağlı konfrans keçirilib. Məsələ səsverməyə qoyularaq yekdilliklə qəbul edilib.

İki kino ittifaqı birləşib və yeni təşkilatın adı Azərbaycan Kinematografçılar İttifaqı olub.

Eyni zamanda yeni yaradılan təşkilatın nizamnaməsi də təsdiq olunub.

Yalnız rejissor Oqtay Mirqasimov birləşmənin əleyhinə olub.

"Bu birləşmə dağıdıcı proses ola bilər. Burada bizim sədrimiz və idarə heyətimiz oturub. Yuxarı orqanlara müraciət etmişik ki, səsvermə şəraiti bərabər deyil. Biz istədik ki, Azərbaycan mentalığı ilə səsleşən bir səsvermə aparacaq", - deyərək Oqtay Mirqasimov bildirib. Bu zaman qalmaqal yaşanıb, belə ki, qurumun üzvlərindən biri xalq artistinin fikirlərinə müdaxilə edib. Oqtay Mirqasimov isə "sən mənim sözümü niyə kəsirsən" deyərək, öz sərt etirazını bildirib.

Qeyd edək ki, AKİ və ARKİ-nin birləşməsi məsələsi ötən il gündəmə gəlib. 2023-cü il iyulun 26-da iki qurumun idarə heyətlərinin birgə iclası keçirilib və birləşmə haqqında birgə bəyanat qəbul edilib. AKİ 1963-cü ildən fəaliyyət göstərir, İdarə Heyətinin sədri Xalq artisti Rasim Balayevdir. ARKİ isə 2012-ci ildə yaradılıb və İdarə Heyətinin sədri Xalq artisti Şəfiqə Məmmədovadır.

Tədbirdə Xalq artisti Rasim Balayev yeni yaradılan Azərbaycan Kinematografçılar İttifaqının sədri seçilib. Belə ki, sədriyə namizəd kimi Rasim Balayev təqdim olu-

nub. Onun sədriyi təsdiq edilib.

Şəfiqə Məmmədova isə yeni yaradılan kino ittifaqının sədriyinə namizədliyi ni geri götürüb: "Bu gün sədriyə namizəd kimi iştirak etmək istəmirəm. İttifaqların birləşməsində mənim çox böyük rolum olub. Namizədliyi mi irəli sürdüyü üçün ittifaqıma təşəkkür edirəm".

"Yeni Müsavat" bildirir ki, konfransda çıxış edən Rasim Balayev Şəfiqə Məmmədovanın bu addımının onun üçün gözəl nüb.

Kino İttifaqında sədr seçkisi

Şəfiqə Məmmədova geri çəkildi, Şeyx Əbdül boykot, Oqtay Mirqasimov dava etdi...

məz olduğunu deyib: "Bunu gözlemirdim. Ümumiyyətlə, mən kreslo adamı deyiləm. Vaxtilə ittiqaqın birinci katibi

olandı da rəhmətlik Rüstəm İbrahimbəyova deyirdim ki, mən kabinet, vəzifə istəmirəm. Sonra elə oldu ki, Rüs-

təm İbrahimbəyov rəhmətə getdi və mən sədr oldum. İndi də bildirirəm ki, doğrudan da kabinet adamı deyiləm. Bu

gün yaşlı vaxtımda da istəyirəm ki, kinoya çekilim. Lakin çox təəssüf ki, kino indi bu vəziyyətə düşüb. Amma birliyimiz olsa, olsa deyəndə ki, mən belə hiss edirəm ki, biz artıq birik, kinomuz inkişaf edər. Biz mədəniyyət adamıyıq, vaxtilə ac-susuz qalmışıq, çətin yerlərdə çəkilişlərdə olmuşuq, bu sənətə görə sağlamlığımızı itirmişik. Ayağımızda hazırda problem var, axsayıram. Bu zədə kinoda olub. Bir sözlə, biz hamımız ömrümüzü kinoya qurban vermişik, amma sonra kinomuz başsız qaldı. Bu gün Azərbaycan kinosu demək olar ki, reanimasiyadadır. Amma onu diriltmək imkanı var. Yeni "yiyəsi" olsa, onu yaxşı "həkimlərə" tapşırsaq,

dirildə bilərəm və buna inanıram. İnanıram ki, Azərbaycan kinosunu yenidən öz rəlsinə salacağıq. İttifaq olaraq, hər bir insanın arxasında durub, ona sahib çıxacağıq. Bu ittifaq bir-iki nəfərin deyil, hamınızın ittifaqıdır. Lazım gəldikdə kinomuz naminə hökumətdən, nazirlikdən öz tələblərimizi edəcəyik".

Bəs kinematografçılar Rasim Balayevin yenidən sədr seçilməsini necə qarşılayır?

Xalq artisti Şeyx Əbdül yeni yaranmış Azərbaycan Kinematografçılar İttifaqının İdarə Heyətində yer almaqdan imtina edib: "Belə İdarə Heyəti heç kimə lazım deyil. Hər kəsə uğurlar arzulayıram. Könüllü surətdə üzlükdən imtina edirəm".

"Mən konfransda iştirak etmədim. Nə həmin ittifaqı qəbul edirəm, nə də keçirilən seçkini. Buna görə də bu məsələ ilə bağlı mənim nə fikrim, nə də mövqeyim var". Bu sözləri isə **kinorejissor və kinoşünas, Əməkdar incəsənət xadimi Ayaz Salayev** "Yeni Müsavat"a açıqlamasında deyib. Xatırladaq ki, Ayaz Salayev vaxtilə Şəfiqə Məmmədovanın rəhbərlik etdiyi quruma üzv olub.

Əməkdar incəsənət xadimi, kinorejissor-senarist Cəmil Quliyev isə sorğumuza bu cür cavab verdi: "Rasim Balayevin sədr seçilməsini böyük ruh yüksəkliyi ilə qarşıladım. Çünki Rasim Balayev buna layiqdir, kinomuzun ağsaqqalıdır və mən ona səs vermişəm. Həmçinin məni dəstəkləyən, məni də ittiqaqa sədr kimi görmək istəyənlərə də öz təşəkkürümü bildirirəm. O şəxslərə də çağırış etdim ki, Rasim Balayevə səs versinlər".

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Din xadimlərinin ilk attestasiyası: "tapşırıq" işə yaradımı?

Gündüz İsmayılov: "Onlar fəaliyyətini davam etdirə bilməyəcəklər, çünki..."

● **İslam dininə aid ibadət yerlərində və ziyarətgahlarda çalışan din xadimlərinin attestasiyasına başlanılıb. Bu barədə Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi (DQDK) məlumat yayıb.**

Bildirilib ki, bu məqsədlə Attestasiya Komissiyası yaradılıb. Komissiyada DQDK və Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMI) nümayəndələri ilə yanaşı, ilahiyyatçı alimlər təmsil olunurlar.

İlk dəfə təşkil edilən attestasiya QMI-nin inzibati binasında keçirilib. Prosesdə fəaliyyət dövrünün 5 ilini təməmlənmiş 64 din xadiminin iştirakı nəzərdə tutulur. Attestasiyanın martın 6-da başa çatması planlaşdırılır.

Qeyd edək ki, "Dini etiqad azadlığı haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa görə, "İslam dininə aid ibadət yerlərinə və ziyarətgahlara din xadiminin təyin olunması, attestasiyası və tutduğu vəzifədən azad edilməsi Qaydası"na əsasən, İslam dininə aid ibadət yerlərinə və ziyarətgahlara təyin olunmuş din xadimlərinin hər beş ildən bir attestasiya edilməsi nəzərdə tutulub. Zaman-zaman bir sıra sahələrdə keçirilən attestasiyalar narazılıqla qarşılanıb. Həkimlərin, müəllimlərin müxtəlif şəkildə imtahan edilməsini bir çoxları uğursuz addım kimi dəyərləndirir. Bizim din xadimlərinin attestasiyası effekt verəcəmi? Bəs attestasiyadan keçməyənlərin taleyi necə olacaq? Dindarların attes-

tasiyaya hazırlaşmaq imkanları varmı? Dindarlar hansısa mövzularda sualların olacağından xəbərdar olurlarmı?

Ekspertlərə görə, nümunəvi din xadimi cəmiyyətdə digər insanlar üçün ideal insan olmalıdır. Başqaları ilə müqayisədə yüksək dini savadı, müsbət cəhətləri ilə tanınan, bilikləri və davranışları ilə cəmiyyətə nümunə göstərməlidir. İnsanları inandırmaq üçün

dərin bilikli şəxslər hər zaman hörmətlə qarşılanıb. Din xadimləri də təkəcə dini sahədə deyil, ilahiyyat təhsili ilə yanaşı, fəlsəfə, tarix, sosiologiya, psixologiya və təhsil sahələrində də biliyə malik olmaq olmalıdır. Çünki din xadimi daim insanlarla ünsiyyətdə olur, cəmiyyəti maraqlandıran sualları cavablandırır. Bir din xadimi insanları qane edəcək bilik səviyyəsinə malik olmayan-

da, insanların dinə güvəni azalır. Ən təhlükəli hal isə odur ki, bu zaman insanlar din adına sui-istifadə edənlərin dediklərinə inanır.

O da qeyd edilir ki, din xadiminin bacarıq və biliklərinin zəif olduğu yerlərdə dinlə bağlı neqativ tendensiyalar daha çox yayılır. Belə hallardan xüsusilə də radikal dini qruplar yararlanmağa çalışır. Odur ki, din xadimlərinin attestasiyasının keçirilməsi olduqca mühüm amildir.

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədr müavini Gündüz İsmayılov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a deyib ki, attestasiyadan keçməyənlər din xadimi kimi fəaliyyətini davam etdirə bilməyəcəklər: "Həmin şəxslər din xadimi olmaq üçün yenidən hazırlaşmalı və müsahibədə iştirak etməlidir. Din xadimlərinin attestasiyası ilə bağlı məsələlər qanunvericiliklə tənzimlənir. Bu məqsədlə müvafiq qaydalar hazırlanıb və rəsmi sənəd kimi təsdiqlənib. Həmin qaydalara əsasən attestasiyada iştirak

edəcək din xadimləri ən azı 1 ay öncədən bu barədə məlumatlı olmalıdır. Bu isə o deməkdir ki, din xadimlərinin attestasiyaya hazırlaşmaları üçün ən azı 1 ay vaxtları olur. O ki qaldı attestasiyada ünvanlanan suallara, "İslam dininə aid ibadət yerlərinə və ziyarətgahlara din xadiminin təyin olunması və attestasiyası üzrə Proqram" hazırlanaraq təsdiq edilib. Həmin proqram Dövlət Komitəsinin rəsmi internet saytına yerləşdirilib. Din xadimlərinin attestasiyası yalnız o proqram çərçivəsində həyata keçirilir".

Sədr müavini əlavə edib ki, attestasiyada iştirak edən və uğur qazanmayan şəxslər müvafiq qaydada apelyasiya şikayəti verə, həftə məhkəməyə müraciət edə bilər: "Onu da qeyd edək ki, attestasiya prosesində videoçəkiliş aparılır. Apelyasiya şikayəti olduğu təqdirdə sözügedən videoçəkilişə baxılır. Nəzərinizə çatdırım ki, Attestasiya Komissiyasının 9 üzvü var. Onların hamısı ixtisasca ilahiyyatçı mü-təxəssisdirlər. Belə olan halda qeyri-obyektiv münasibətdən söhbət belə gedə bilməz".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycanda soğan ticarətçiləri yenə böyük zərərle üzleşiblər: yayda ucuz qiymətə alınıb anbarlara vurulan məhsul bazar tapılmadığına görə cücərərək məhv olur. Müxtəlif media orqanlarında, sosial şəbəkələrdə soğan alverindən qaz vurub qazan doldurmaq istəyən sahibkarların şikayətləri işıqlandırılır.

Maraqlıdır ki, son illərdə artıq neçənci dəfədir ki, külli miqdarda soğan anbarlarda qalaraq məhv olur. Yaxın tarixə nəzər yetirsək, görürük ki, bir qayda olaraq region ölkələrində bu və ya digər səbəbdən qış aylarında soğanın qiyməti bahalaşır, onun qıtlığı yaranır, Azərbaycan hökuməti daxilə qiymətləri tənzimləmək üçün soğanın ixracını müvəqqəti qadağan edir. Növbəti ilin eyni dövründə isə anbarlarda saxlanan min tonlarla soğan satış bazarı tapmadığına görə məhv olur...

Ötən qış Orta Asiya ölkələrində müşahidə olunan anomal soyuq hava anbarlarda soğanın böyük hissəsinin məhv olmasına gətirib çıxardı. Nəticədə Rusiya bazasının əsas təminatçıları olan bölgə dövlətləri ixracı qadağan etdilər. Eyni zamanda Türkiyədə əvvəlki mövsümdə yüksək istehsalat rəğməni, fevral-mart aylarından soğan qıtlığı və bahalaşma yaşandı. Hər iki qonşuda qiymətlərin kəskin yüksəlməsi Azərbaycandan soğan ixracını stimullaşdırdı: ilk dəfə olaraq dekabr-yanvar aylarında ölkədən irihəcmli soğan ixracı qeydə alındı. Lakin daxilə qiymətlərin kəskin artması Nazirlər Kabinetinin fəraş soğan çıxana qədər - iyunun 1-dək soğan ixracını qadağan etməsinə gətirib çıxardı.

Və bu qış arxada qaldığı bir dövrdə aydın olur ki, Ağdam və ətraf rayonlarda 100 tonlarla soğan anbarlarda çürüyərək məhv olur. Bu səbəbdən təsərrüfat sahiblərinə ciddi məbləğlərdə ziyan dəyib. Baku-TV xəbər verir ki, hazırda cücərmiş soğanlardan ibarət soğanın kisəsi 1-1,50 manat civarında təklif olunur. Halbuki bu soğanın kisəsi yayda 4-5 manata alınaraq anbarlara yığılmışdı.

"Elə təsərrüfat var ki, 120 min manat ziyan edib. Vaxtında alıb anbara yığmışdıq. Bir kisə soğanı 4-5 manata almışdıq. Satış zəif oldu, xarici bazarlara çıxarda bilmədik, məhsulumuz batdı. 1 kisə soğandan 2-3 kq sağlam soğan çıxır. Həm əkən, həm də bizə külli ziyan dəyib",- Ağdam sakini bildirib.

Qarabağ-Aran Soğan İstehsalçıları və İxracatçıları Assosiasiyasının səd-

ri Vüqar Babayevin sözlərinə görə, soğanın çürüməsi və cücərməsinin səbəbi saxlama anbarlarının standartlara uyğun olmamasıdır: "Anbarlarda saxlanılan hər 100 kiloqram soğanın 50-60 kiloqramı məhv olur. Soğan məhsulu soyuducu anbardan çıxarıldıqdan 1,5-2 ay ərzində satışa yararlı olur".

də 10990 hektara düşüb. Buna baxmayaraq, məhsuldarlığın artması istehsalda davamlı yüksəlişi təmin edir. Belə ki, 2019-cu ildə 12 389 hektar sahədən 267 229 ton, 2021-ci ildə 11 647 hektardan 286 375 ton, 2022-ci ildə 10221 hektar sahədən 275 195 ton, 2023-cü ildə 10990 hektardan 310 min ton soğan əldə olunub.

nın ən böyük soğan istehsalçılarından biri olan Hindistanda yağın aramsız yağışlar soğan məhsulunun mühüm hissəsini məhv edib. Daxili bazardakı qiymət artımının qarşısını almaq üçün Dehli hökuməti oktyabrın sonları - növbəti məhsul yığımına qədər ixracı kəskin məhdudlaşdırmalı olub.

Hindistan dünyanın ən

kələri əhatə edir.

Çox təəssüflər olsun ki, Azərbaycan ixracatçıları əlverişli bazar şərtləri və tələbatı baxmayaraq, 2023-cü ilin iyulundan sonunadək çox cüzi həcmdə soğan ixrac ediblər. Soğan ixracımının böyük hissəsi Ukrayna, Gürcüstan və Rusiyaya reallaşmış, az həcmdə İraqa, Səudiyyə Ərəbistanına sa-

yard dollar həcmində qiymətləndirilir. Bunun da 257 milyon dollar aqrar-sənaye məhsullarının payına düşür. Bu ilin yanvarında kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracında 12 faizlik artım müşahidə olunub 270 milyon dollar çatıb. Bu nəticələr fonunda Azərbaycanın kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracının diversifikasiyasında müəyyən

Soğan biznesi böyük ziyanda

Keçən ilin əlverişli bazar şərtlərində məhsul niyə satılmayıb?

Qeyd edək ki, Azərbaycanda ən çox istehlak olunan tərəvəz məhsullarından biri soğandır. Ərzaq balansına əsasən ölkədə bir nəfər il ərzində 18 kiloqramdan çox soğan istifadə edir. Azərbaycanda mülayim iqlim şərtləri ildə iki dəfə - yazlıq və payızlıq soğan əkinə həyata keçirməyə imkan verir. Düzgün qulluq, gübrələrin vaxtında verilməsi nəticəsində soğandan yüksək məhsuldarlıq əldə etmək mümkündür. Yerli soğan sortları Azərbaycanda və xarici bazarlarda mövsümdən asılı olmayaraq ilboyu yüksək tələbatla satılır.

Ölkənin ərzaq balansından aydın olur ki, Azərbaycanda əhalinin illik soğan istehlakı 250-270 min ton civarındadır. Daha 29-30 min ton itkiyə gedir. Hər ilin yekununda növbəti ilə 45-50 min ton soğan entiyatı ilə keçirik. 2022-ci ildən 2023-cü ilə isə 57 min ton ehtiyatla keçmişik. Yerli soğan istehsalı davamlı olaraq artaraq illik 280-285 min ton civarına çatıb. Soğan əkinə sahələri isə ildən-ilə azalır - 2019-cu ildəki 12,4 min hektardan 2021-ci ildə 11,6 min hektara, 2023-cü il-

Azərbaycanda soğan üzrə yerli istehsal tələbatından yüksək olsa da, 2020-2021-ci illərdə soğan idxalında kəskin artım qeydə alınıb. 2020-ci ildə xaricdən 13,5 min ton, 2021-ci ildə 12,5 min ton, 2022-ci ildə 406 ton, 2023-cü ildə isə 2,4 min ton soğan alınıb.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, 2023-cü ildə Azərbaycandan xaricə 22 592,2 ton soğan satılaraq, bundan 6 milyon 738,5 min dollar gəlir əldə edilib. Bunun 2,3 min tona qədəri fəraş soğan çıxana qədər, təxminən 18,7 min ton fəraş soğan formasında, qalanı isə yazlıq əkinlərdən əldə olunan məhsul formasında ixrac edilib. Yeni məhsulun tarlaldan yığıldığı iyul ayından sonra cəmi 2,5 min ton soğan ixracı qeydə alınıb.

Halbuki iyul-oktyabr ayları ərzində global bazarlarda soğana tələbat yüksək olub. Bunun əsas səbəbi soğanın ən böyük ixracatçılarından olan Hindistanın avqust ayından etibarən bu məhsulun ixracına dəyərinin 40 faizi həcmində əlavə rüsum müəyyənləşdirməsidir. May-iyun aylarında dünya

böyük soğan ixracatçısıdır və global ticarətin 12 faizindən çoxunu təşkil edir. Ölkənin əsas bazarları Banqladeş, Malayziya, Şri-Lanka və Yaxın Şərqi bəzi regionlardır.

Dünya soğan ixracatçıları ilin beşliyində olan daha bir ölkə - Misir də istehsalın azalmasına görə ixracı tamamilə dayandırıb.

Azərbaycanın əsas ticarət tərəfdaşlarından, həm də ən böyük soğan istehsalçı və ixracatçılarından olan Türkiyədə də məhsuldarlığın aşağı olması səbəbindən iyuldan noyabra qədər ixracı kvota tətbiq edilib. Ölkədə 2022-ci ildəki 2,5 milyon ton istehsalı qarşı 2023-cü ildə 2 milyon 350 min ton məhsul əldə olunub.

Göründüyü kimi, ötən il həm yaxın region ölkələrinin bazarlarında, həm də global bazarda soğan ixracı üçün əlverişli şərtlər yaranıb.

Bir sıra soğan istehsalçıları bu fürsətdən yararlanaraq ixracı kəskin artırblar. Onlar arasında Özbəkistan da var. Bu ölkə keçən il 270 min tondan yuxarı soğan ixrac edib. İxrac coğrafiyası isə Rusiyadan Polşaya, Ukraynaya qədər çoxsaylı öl-

tiş qeydə alınıb. Halbuki sonuncu ölkə dünyada ən böyük soğan idxalçılarından biridir.

Azərbaycanın soğan ticarətçiləri əlverişli bazarları tapıb, məhsulu vaxtında ixrac etməkdənsə, anbarlara yığıb yaxın bazarlarda, əsasən də Rusiyada keçən qışdakı şərtlərin yenidən yaranacağına ümid edərək gözləməyə üstünlük veriblər. halbuki son 10 ildəki təcrübəyə nəzər salmaqla belə şərtlərin 2-3 ildən bir yaranacağını asanlıqla müəyyən etmək mümkündür.

Onu da qeyd edək ki, eyni yanaşma yalnız soğan deyil, əksər kənd təsərrüfatı məhsulları ilə bağlı da mövcuddur: ixracatçılar əsasən Rusiya bazarına fokuslanaraq satış coğrafiyasını genişləndirmək istiqamətində addımlar atmırlar.

İqtisadçı-ekspert Eldəniz Əmirovun fikrincə, ixrac bazarlarının sayını artırmaq, ixracı daha çox məhsul yönləndirmək üçün bir sıra şərtlər lazımdır: "Rəsmi statistikaya baxsaq, 2023-cü ildə Azərbaycanın kənd təsərrüfatı və aqrar sənaye məhsullarının ixracı 1,1 mil-

problem olduğu göz önündədir. İxrac bazarlarının diversifikasiyası üçün bir sıra mühüm şərtlər var ki, onlardan biri də keyfiyyətli məhsul istehsalıdır. Yəni keyfiyyəti aşağı olan məhsula bazar tapmaq çox çətindir. Hansısa məhsulu xarici bazarlara çıxarmaq üçün onun mütləq və mütləq dünyada qəbul olunmuş keyfiyyət standartlarına uyğun olması lazımdır. Əks halda, əsas idxalçılar səndən məhsul almayacaq".

Ekspert bildirir ki, ixracın diversifikasiyası üçün həm də maya dəyəri mühüm amildir: "Bir məhsulu hansısa bazara yönəltməzdən əvvəl bazar təhlili aparmaq lazım gəlir. Əgər bazara çıxarılması nəzərdə tutulan məhsulun maya dəyəri orada satılandan bəla başa gəlirsə, həmin bazara məhsul göndərməyin mənası qalmır. Çünki göndərdiyin məhsul qiymətdə digər tədarükçülərə uduzacaq, bazarda yer tuta bilməyəcək. Düşünürəm ki, yüksək keyfiyyət və aşağı maya dəyəri olmayınca, Azərbaycanın kənd təsərrüfatı məhsulları ixracını diversifikasiya etmək mümkün olmayacaq".

Onu da qeyd edək ki, pərakəndə satıcılar və istehlakçılar Azərbaycanda istehsal olunan soğanın keyfiyyətindən ciddi narazılıq edirlər. Bu barədə "Yeni Müsavat"a danışan satıcılar son 3-4 ildə soğanın keyfiyyətinin kəskin düşdüyünü deyirlər: "Kənddən baxırsan dolu kisədə sap-sağlam soğandır, alıb gətirirsən, 1 gün keçməmiş alıcılar üstünə gəlir ki, əksəriyyətinin içi xarab çıxır. Mən hər kisinin ağzını açıb içindəki soğanları kəsib baxa bilmərəm axı. Artıq neçənci dəfədir aldığım kisə-kisə soğan elə çıxır deyə ziyana düşürəm. Allah bilir, məhsul çox, iri olsun deyə nə qədər gübrə vururlar ki, bu günə qalır"...

□ **Dünya SAKİT, "Yeni Müsavat"**

ÜSAVAT

Son səhifə

N 43 (8416) 6 mart 2024

Qızardılmış yemək çox zərərli - xəbərdarlıq

Hər kəs bilir ki, qida rasionunda qızardılmış yeməkdən daha zərərli heç nə yoxdur. Qızardılmış qidaların tərkibində kanserojenlər olur. Bunlar bədəndə xərçəngin inkişafına kömək edən birləşmələrdir. Kanserojenlər ya DNT-ni zədələyir, hüceyrə mutasiyasına səbəb olur, bu da onların fəaliyyətinin pozulması ilə nəticələnir. Yaxud hüceyrənin bölünməsi prosesini sürətləndirir ki, bu da yenidən DNT dəyişikliklərinə gətirib çıxarır.

Kanserojenlər fiziki (günəş şüaları, rentgen şüaları və s.), kimyəvi (tütün, nitratlar, qida və ya tikinti əlavələri) və bioloji olaraq bölünür. Yeməkdə çoxlu karbohidratlar varsa, qızartma zamanı (180 dərəcədən yuxarı temperaturda) akrilamid buraxılacaq. Amma əsas təhlükə et və ya balıq və digər məhsullar deyil, yeməyin qızardıldığı yağdır.

Qızdırıldıqda peroksidlər əmələ gəlir, nəticədə DNT-də mutasiyalara səbəb olur və hüceyrələri məhv edir. Günəbaxan yağ ən zərərli yağ hesab olunur. Mütəxəssislər, sadəcə, olaraq həddən artıq qızardılmış qidalara qapılmamağı məsləhət görürlər. Eyni qidalar bismiş halda daha sağlam olur.

İsveçrəlilər özlərinə 13-cü pensiya təyin ediblər

İsveçrədə yaşlı insanların həyat səviyyəsi ilə bağlı keçirilən milli referendumda seçicilər özlərinə əlavə pensiya təyin ediblər. Onlar indi adı ödənişdən əlavə hər il noyabr ayında 13-cü ödənişi alacaqlar. Səsvermənin nəticələrinə görə, İsveçrə Həmkarlar İttifaqları Assosiasiyasının təşəbbüsünü vətəndaşların 58,2 faizi dəstəkləyib. Hökumət pensiya ödənişlərinin artırılmasının büdcə üçün çox baha başa gələcəyi barədə xəbərdarlıq etsə də, bu, seçiciləri dayandırmayıb.

İsveçrədə biraylıq pensiya 2 550 avrodur (təxminən

4,7 min manat), amma bu məbləğ ölkədə yaşamaq üçün kifayət etmir. İsveçrədə yaşayış minimumu dünyada ən yüksəklərdən biri olaraq qalır. İcbari tibbi sığorta haqları sürətlə artır və pensiyaçılar onları ödəməkdə çətinlik çəkirlər.

Yeni qərar dövlət pensiyasını İsveçrənin ildə 13 dəfə ödənilən əmək haqqı sisteminə uyğunlaşdırır. İnsanlar Milad bayramı ərəfəsində maddi dəstək və illik vergi ödəmələrinə kömək məqsədilə noyabr ayında əlavə ödəniş alırlar.

Arıqlamanıza mane olan səbəbləri bilin

Bəzi insanlar hətta pəhriz saxlamalarına baxmayaraq arıqlamırlar. Mütəxəssislər bunun səbəbini müəyyənləşdiriblər.

1. Qidaların siyahısını tutaraq nələrə icazə verilib, nələrə verilmədiyini müəyyənləşdirmirsiniz.
2. Yemək saatları təyin olunmur və hər dəfə müxtəlif vaxtlarda qəbul edilən qidalar arıqlamağın qarşısını alır. Bu zaman vaxtı və qəbul edəcəyiniz qidaları dəqiq təyin etmək lazımdır.
3. Bəzən bir dəfə yeyilsə də, həddən artıq qida qəbul olunur. Bu zaman mədə dartılır və ağırlıq düşür. Həzm prosesi çətinləşir və kökəlmənin qarşısını almaq mümkün olmur.
4. Bəzən qısa müddət ərzində pəhriz saxlayanlar özlərində müxtəlif xoşagəlməz hallar müşahidə edirlər. Bunun əsas səbəbi orqanizmin bütün maddələrə olan tələbatının ödənməməsidir. Çalışın qida rasionunuzu seçərkən balanslaşdırılmış olsun.
5. Birdən-birə ciddi pəhrizlə məşğul olmaq məsləhət görülmür. Belə ki, tədricən tətbiq edilmiş pəhriz daha təsirli olar. Amma bəzi insanlar arıqlamadıqlarını düşünərək pəhrizi yarıda saxlayırlar. Bu, doğru deyil və sona qədər getmək lazımdır.
6. Qeyri-müntəzəm qidalanma da kökəlməyin əsas səbəblərindəndir.

ABS-da bir şəhər süpürümlərin “istilasına” məruz qaldı

ABS-in qərbində, Yuta ştatında yerləşən Saut-Cordan şəhəri süpürümlərin (cöl bitkisi) “istilasına” məruz qalıb. Yerli medianın məlumatına görə, güclü külək minlərlə alaq otunu şəhərə sürükləyib. Küçələr, evləri, yolları basan bu bitkilər şəhərdə nəqliyyatın hərəkətinə ciddi maneələr yaradıb. Bildirilir ki, hazırda kommunal xidmətlər küçələri təmizləməklə məşğuldur. Şəhər sakinləri alaq otlarının görüntülərini sosial şəbəkələrdə paylaşsınlar və yaranmış əziyyətə yumorla reaksiya verərək, onları “işğalçılar” adlandıırırlar.

Bunları bilirsinizmi?

- * Bir qarışqa öz ağırlığının 50 qatını qaldıra bilər.
- * Pişiklər ultrason səsini eşidə bilər.
- * Bu günə qədər bilinən ən ağır böyrək daşının çəkisi 1.36 kq-dır.
- * Dünyanın ən böyük şəkər istehsalçısı Kubadır.
- * Dünyanın ən tez böyüyən bitkisi bambu, bir gündə təxminən 90 sm.
- * Bir insanın üzünü xatırlamaq üçün insan beyninin sağ tərəfi işlədilir.
- * Rusiyanın dördüdə biri meşəliklə örtülüdür.
- * Sağ əlini işlədən insanlar sol əlini işlədən insanlara nisbətən 9 il daha çox yaşayır.
- * Şeirli söz olan Abrakadabra ilk olaraq o vaxt insanların temperaturunu düşürmək üçün istifadə olunub.
- * Uran planeti adı gözlə görünən yeganə planetdir.
- * Zebrelər ağ üzərində qara xətlərdir.
- * Zürafələr üzə bilməzlər, üzsələr belə boğularlar.
- * Günəş dünyadan 330,330 dəfə böyükdür.
- * Havai əlifbasında sadəcə 12 hərf var.
- * Norveçin şimalında 14 həftə gecə-gündüz günəşli keçir.

Arıqlamağın ən ideal üsullarından biri

Arıqlamaq üçün ən ideal üsullardan biri də darçın suudur. Pəhrizlə birgə bir həftə darçın su içsəniz, beş kiloqrama yaxın çəki ata bilərsiniz.

Bu möhtəşəm içki aşağıdakı kimi hazırlanır: Bir stəkan suyu qaynadın. Daha sonra içinə bir çay qaşığı darçın əlavə edin. Mayeni ilıq halda yeməkdən əvvəl qəbul edin. Qeyd edək ki, darçını qatığa da əlavə edərək yeyə bilərsiniz. Bu da eyni qaydada sizə arıqlamağa kömək edəcək.

Şahmat oynamağa rəqib tapmayanlar üçün möhtəşəm icad

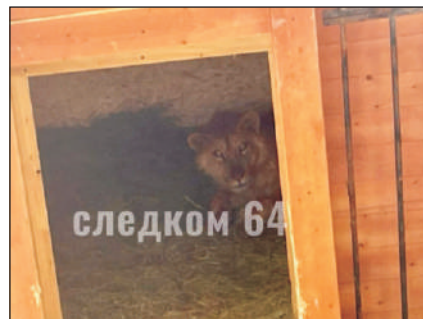

Artıq rəqib olmayan vaxtlarda da şahmat oynamaq mümkün olacaq. Belə ki, “InfiVention Technologies” şirkəti “Square Off” adlı ağıllı şahmat taxtası yaradıb. Bununla bağlı yayımlanan

kadrlarda ilk baxışdan insanın gözəgörünməz bir adamla oynadığı təəssüratı yaranır. Əslində isə xüsusi proqram sayəsində kompüter proqramı ilə mübarizə aparılır. Xüsusi tətbiq vasitəsilə rəqib də dəvət etmək mümkündür.

Məlumat görə, “Square Off” məşq və yayım rejimlərinə də malikdir (bunun sayəsində digər şahmatçıların oyunlarını izləmək mümkündür).

Rusiyada şir 14 yaşlı məktəbli qıza hücum edib

Rusiyanın Saratov şəhərində yerləşən müəssisələrdən birinin ərazisində şir 14 yaşlı məktəbli qıza hücum edib. Bu barədə Rusiya İstintaq Komitəsinin regional

idaresinin mətbuat xidməti məlumat yayıb. Qeyd olunur ki, yırtıcı Saratov müəssisəsində volyerdə saxlanılıb. Qolundan xəsarət alan qız xəstəxanaya çatdırılıb. Həkimlər ona lazımı yardım göstərirlər. Hadisədən sonra müstəntiqlər yoxlama təşkil ediblər. Olayın baş verdiyi şərait müəyyənləşdirilir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

“Yeni Musavat”ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, “Son dakika” MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500